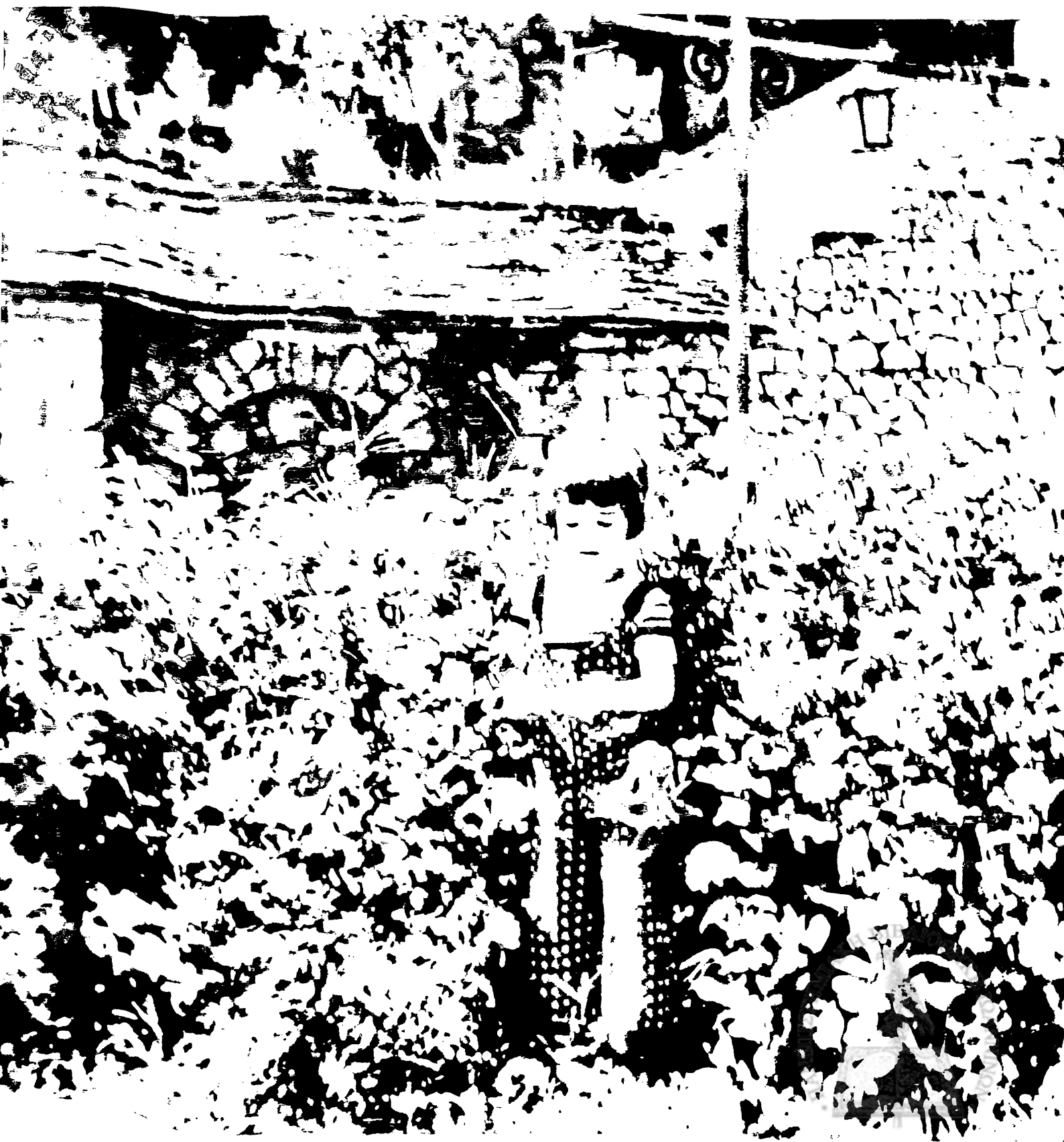

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ II	ΤΕΥΧΟΣ 126	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1987	Εκδόσεις: Οδός Μαρτυριών 7 - Αθήνα 106 79 Τηλ. 36 21 651 - 63 99 783
---------	---------------	------------------	---

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Ύπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΔΙΑΜΠΕΝΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολογαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπιτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ιωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: όδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Αττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6399.783

Τυπώνεται καί αποστέλλεται με αυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 1000 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογράφηση - Μοντάζ
ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΤΕΥΧ.
127

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1987

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 • 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόσκληση όμιλίας Καθηγη- τῆ κ. 'Αθ. Παλιούρα	137
Βιογραφικά όμιλητῆ 'Αθαν. Δ. Παλιούρα	139
'Αναστ. Δ. Παπαγγέλη - 'Εκ- κλησίες Ρωμείκες καὶ Τούρ- κικα τζαμιά	140
Κώστα Τέκτονα. 'Ο άποχαιρε- τισμός	142
Γιάννη Πινδέα. 'Η 'Ηπειρος πριν έκατό χρόνια καὶ κάτι	146
Τό Συναξάρι τοῦ Νεομάρτυρος 'Αγίου Γεωργίου έξ 'Ιωαν- νίνων	149
Χριστ. Λάζαρη. 'Εθελοντής κα- τηγορούμενος	152
'Ιωάν. Κοσσυθάκη. 'Αναμνή- σεις 'Ηπειρ. 'Εκστρατείας 1912-13	156
α.χ.μ. 'Απόστολ. Βερτόδουλος	157
Γ. Βρέλλη. Χρυσάνθη Ζιτσαίας Πολυεδρικά	158
Τό Κλέος τῆς Δρόβιανης	160
Μαίρης Ι. Λιδόλιου. Γιάννης Κο- λέφας	163
Τῆς Συντάξεως. 'Ηπειρωτική Πνευματική Ζωή καὶ Κίνηση ('Αλληλογραφία — Σχόλια)	166

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :

Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

'Η «'Ηπειρωτική 'Εταιρεία» όρ-
γανώνει τήν 8ην 'Απριλίου 1987, ή-
μέρα Τετάρτη καὶ ώρα 7.30' μ.μ.
στή μεγάλη αίθουσα τῆς 'Αρχαιο-
λογικῆς 'Εταιρείας 'Ελευθ. Βενιζέ-
λου 22 — 'Ομήρου πνευματική έκ-
δήλωση.

Θά μιλήσει ό κ. 'Αθανάσιος
Παλιούρας, Καθηγητῆς
τῆς Βυζαντινῆς 'Αρ-
χαιολογίας τοῦ Πανε-
πιστημίου 'Ιωαννίνων
μέ θέμα:

'Η καλλιτεχνική κί-
νηση στήν 'Ηπειρο τόν
ΙΣΤ' αἰώνα καὶ ή σχο-
λή ζωγράφων τῆς Βο-
ρειοδυτικῆς 'Ελλάδας.

Θά προβληθοῦν έγχρωμες δια-
φάνειες.

Παρακαλοῦμε νά εὐαρεστηθῆτε
νά τιμήσετε τήν 'Ηπειρωτική έκδή-
λωση μέ τήν παρουσία σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ.

Μέ τιμή

'Ο Πρόεδρος

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

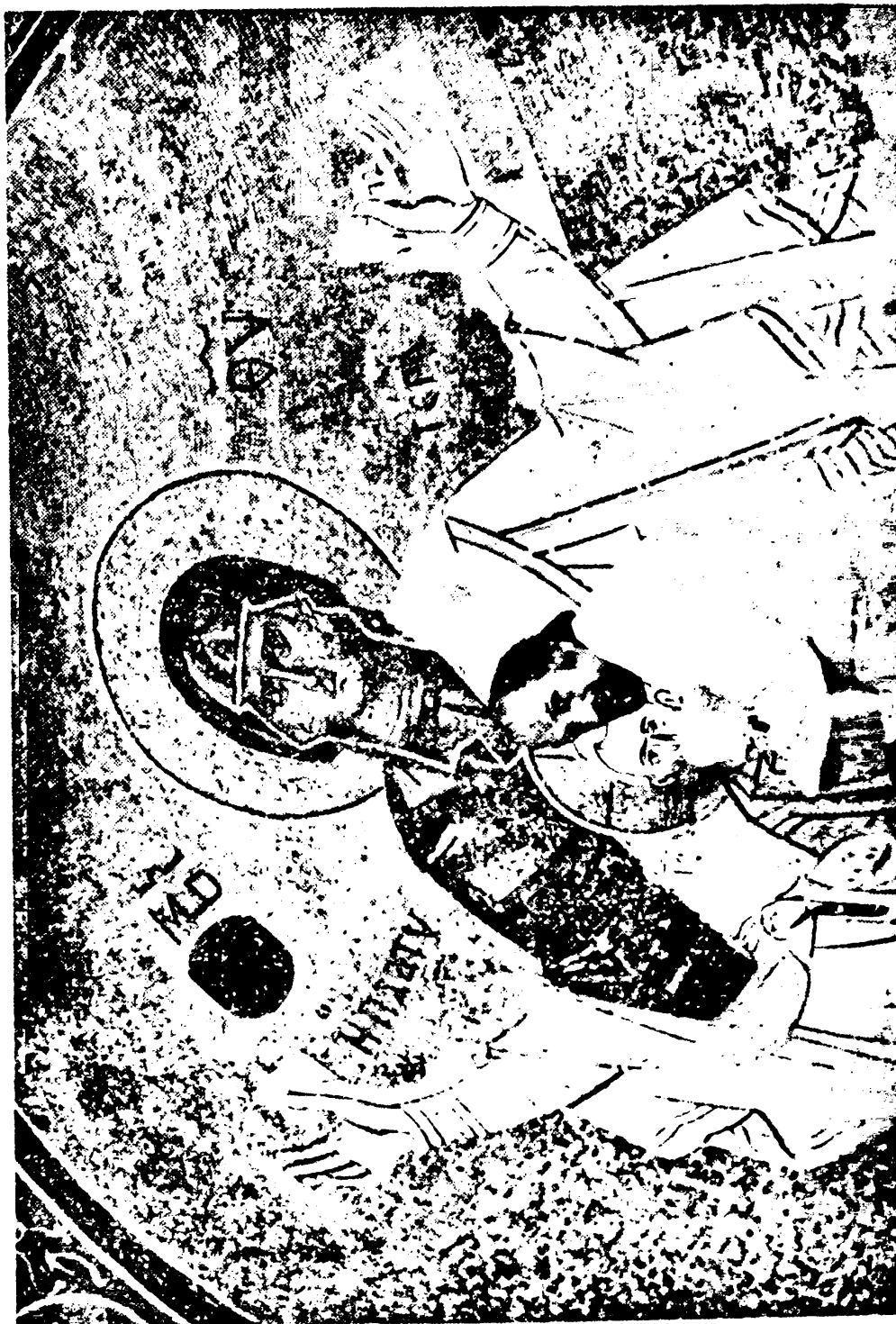
'Ο Γεν. Γραμματέας

ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

'Ο Κοσμήτωρ

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΝΙΚΟΥ

Ο Γιάννης Κολέφας στο εργαστήρι του

ΑΘΑΝ. Δ. ΠΑΛΙΟΥΡΑΣ

Καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης Πανεπ. Ιωαννίνων

ΒΙΟΕΡΓΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Γεννήθηκε στο Αγρίνιο το 1937, όπου και διδάχθηκε τα εγκύκλια γράμματα. Σπούδασε Θεολογία, Αρχαιολογία και Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στο Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας όπου εκπόνησε και διδακτορική διατριβή. Υπηρέτησε για μια δεκαετία στη Μέση Εκπαίδευση και από το 1978 διδάσκει το μάθημα της Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Είναι γνωστός για το μεγάλο συγγραφικό του έργο και ιδιαίτερα για την προώθηση της έρευνας γύρω από ζητήματα και αρχειακά προβλήματα της «Κρητικής Σχολής» με τα κυριότερα έργα του όπως: «Ο ζωγράφος Γεώργιος Κλόντζας και οι μικρογραφίες του κώδικά του (1545–1608)», «Η εικονογράφηση του τρούλλου του Αγίου Γεωργίου Βενετίας», «Οι ζωγράφοι στο Χάνδακα από το 1550 – 1600», «Τα ψηφιδωτά του Αγίου Γεωργίου Βενετίας», «Παραγωγή και διακίνηση των κρητικών εικόνων στη Μεσόγειο τον 16ο και 17ο αι.».

Με σειρά ειδικών άρθρων επέλυσε διάφορα προβλήματα αρχαιολογίας και τέχνης ή διετύπωσε νέες απόψεις όπως: «Ο Κύπριος ζωγρά-

φος Συμεών Αυξέντης και το έργο του», «Το μοναστήρι του Προδρόμου στο Μπαλί Κρήτης», «Η Δυτικού τύπου Ανάσταση του Χριστού και ο χρόνος εισαγωγής στην ορθόδοξη τέχνη», «Έρευνα για την ιστορία και αρχιτεκτονική του Αγίου Νικολάου Βαράσοβας Αιτωλίας» (με τον άρχιτ. Χρ. Κατσιμπίνη)», «Εικονογραφία Νεομαρτύρων» (με τον καθηγ. Μ. Γαρίδη), «Ιερά Μονή Σινά», «Άγιοι Τόποι» κ.ά.

Με το τελευταίο του βιβλίο «Βυζαντινή Αιτωλοακαρνανία» προωθείται η έρευνα στη μνημειακή τοπογραφία του ελλαδικού χώρου, ενώ με τη συνεχιζόμενη ανασκαφή στην Κάτω Βασιλική Αιτωλίας ερευνώνται οι πηγές της χριστιανικής τέχνης στη Δυτική Στερεά.

Έχει λάβει μέρος σε διεθνή Συνέδρια Βυζαντινολόγων, είναι συνεργάτης πολλών επιστημονικών περιοδικών και έχει την επιμέλεια του γνωστού επιστημονικού περιοδικού «Ηπειρωτικά Χρονικά».

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ (Ρωμέϊκες) ΚΑΙ (Τούρκικα) ΤΖΑΜΙΑ

Τοῦ Ἀναστ. Δ. Παπαγγέλη

Μιά καλή Ἑπειρώτικη πέννα γράφει στὸ τεῦχος τοῦ Δεκεμβρίου 1986 τοῦ «Δελτίου» τῆς «Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας» ποὺ βγαίνει στὴν Ἀθήνα μιὰ πολὺ ὁμορφη ἱστορία γιὰ τὸ πῶς ἀπόκτησε ἐκκλησιὰ τὸ Λεσκοβίκι χάρις στὴν ἀξιοσύνη τῶν χεριῶν καὶ τοῦ μυαλοῦ μιανοῦ καλοῦ μάστορα - χτίστη.

Πρωτομάστορας ἦταν ὁ μάστρο - Γρηγόρης κι' ἔχτιζε με εὐσυνειδησία τὸ Τούρκικο μεχτέπι (σχολεῖο) τοῦ Λεσκοβικιοῦ καὶ μὲ μαεστρικό - μαστορίτικο μυαλὸ κατάφερε καὶ πῆρε τὴν ἔγκριση τοῦ Βεχῆπ πασιᾶ ποὺ ἦταν ὁ μεγάλος τῆς περιοχῆς γιὰ νὰ φκιάξουν κι' οἱ χριστιανοὶ ἐκκλησιὰ στὸ Λεσκοβίκι.

Καὶ γράφει ὁ... μάστορας τῆς ἱστορίας σ' ἓνα σημεῖο ὅτι πιθανὸν νάηταν καὶ «κρυπτοχριστιανὸς» ὁ Βεχῆπης γιατί ὄχι μόνο ἔδωκε τὴν ἄδεια νὰ χτίσουν τὴν ἐκκλησιὰ τους οἱ Ρωμιοὶ ἀλλὰ κι' ἀπέτρεψε ἄλλους φανατικούς ὁμοθρήσκους τοῦ νὰ χαλάσουν τὴ δουλειά. Καὶ — τὸ σημαντικώτερο σημεῖο τῆς ἱστορίας — ἐκτὸς τ' ἄλλα ἔδωκε καὶ μιὰ χοῦφτα λίρες σὰν φόλι νὰ μαζευτοῦν τὰ χρήματα γιὰ νὰ χτιστεῖ ἡ ἐκκλησιὰ.

Τὸν ἥξερα σὰν μάστορα τῆς ἀφήγησης τὸ μάστορα ποὺ γράφει τὴν ἱστορία τῆς ἐκκλησιᾶς τοῦ Λεσκοβικιοῦ, τὸν ἀπόλαψα καὶ στὸ γράψιμό του.

Μιά ἱστορία τοῦ ἄκουσα ἀπ' τὸ στόμα τοῦ συνονόματό μου μάστρο - Ἀναστάση Εὐθυμίου (μαστροαφηγητὴ ἔννοῳ) τὴ θυμήθηκα τίς προάλλες στὴ γιορτὴ ποὺ ἔκανε ἡ ἐφημερίδα μας γιὰ νὰ γιορτάσει τὰ ἐξηντὰχρονά της.

Μέσα στὸν πολὺν κόσμο ποὺ τίμησε τὴ γιορτὴ ἦταν κι' ὁ φίλος μου ὁ παπα - Κώστας, φίλος μου καὶ παληὸς συμμαθητῆς μου, ἀλλὰ καὶ φίλος καὶ συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας μας. Σὲ κάποια στιγμή ποὺ εἶχα μπροστά μου τὸν ἄξιο Νομαρχεύοντα τοῦ Νομοῦ μας καὶ βλέποντας ἀπέναντι τὸν παπᾶ λέω στὸ Νομάρχη:

— Αὐτοῦ στὰ χωριά ποὺ πᾶς, μὴν πολυπειράξεις τοὺς παπάδες γιὰ νὰ μὴν τὴν πάθεις σὰν τὸν Καλογερόπουλο.

... Νομάρχης Ἰωαννίνων ἦταν ὁ Καλογερόπουλος καὶ πῆγε κάποτε περιοδεῖα κατὰ τὰ χωριά τοῦ Εὐθυμίου.

Περασμένο μεσημέρι τοῦ κάναν «τραπέζι» τοῦ Νομάρχη σ' ἓνα χωριό. Στὸ τραπέζι ἔκατσε κι' ὁ ἐφημέριος τοῦ χωριοῦ. Μετὰ τὸ φαῖ ἔπιασε κουβέντα καὶ μὲ τὸν παπᾶ ὁ Νομάρχης. Κι' ἐκεῖ ποὺ πίναν τὸ κρασάκι τους καὶ μουαμπετίζανε μὲ τὸν παπᾶ πληροφορήθηκε ἀπ' τὸν παπᾶ ὅτι δὲν κατάγεται ἀπ' τὸ

χωριό που έφημερεύει αλλά απ' τὸ ἀπέναντι χωριό.

Ὁ Καλογερόπουλος θέλοντας νὰ τὸν πειράξει:

— Ὡστε ἄλλοῦ ὁ παπᾶς κι' ἄλλοῦ ἡ παπαδιά. Κι' ἂν χρειαστεῖς τὴν παπαδιά γιὰ καμμιά... εἰδικὴ ἀνάγκη τί γίνεται;

— Ἄ, ἔκανε ὁ παπᾶς μὲ χαμόγελο. Πάει ὁ παπᾶς στὸ τηλέφωνο: Γρίν - γρίν τὸ τηλέφωνο (ἔκανε καὶ τὴ χαρακτηριστικὴ κίνηση τοῦ χειριοῦ, πῶς γυρίζουμε τὸ καθουρντιστήρι), κατεβαίνει ἀπὸ κεῖ στὸ ρέμα ἡ παπαδιά, κατεβαίνει κι' ὁ παπᾶς απ' ἐδῶ καί: Καὶ στὴν ὑγείας κύριε Νομάρχα...

Τὴν εὐχή τὴν εἶπε μὲ πολὺ χαμόγελο ὁ παπᾶς καὶ σήκωσε πολὺ ψηλὰ τὸ ποτήρι του γιὰ νὰ κατεβάσει πολὺ τὸ δικό του κεφάλι ὁ Νομάρχης...

Γράφει, λοιπὸν ὁ Εὐθυμίου, ὅτι πιθανὸν νάηταν κρυφοχριστιανὸς — ἀπὸ ἐξισλαμισθεῖσα Ρωμέικη οἰκογένεια — ὁ Βεχήπ πασιᾶς ποὺ γίνηκε ἀφορμὴ ν' ἀποχτήσουν ἐκκλησιά οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Λεσκοβικιοῦ.

Γιὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ μου, τοῦ "Αἰ-Γιώργη τῶν Κουρέντων εἶμαι βέβαιος ὅτι ἦταν ἀπὸ χριστιανικὴ οἰκογένεια ποὺ τούρκεψε ὁ... αἴτιος γιὰ νὰ χτιστεῖ ἡ ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ.

Στὸ χαγιατί τῆς ἐκκλησιᾶς στὸν τοῖχο ποὺ βλέπει κατὰ τὸ νότο ὑπάρχει «ὁ ἔτος» (ἡ πλάκα ποὺ γράφει τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς ἐκκλησιᾶς) μιὰ μαυρόπετρα ποὺ γράφει μὲ «ἀπλοϊκὰ» γράμματα:

«Ἐγὼ ὁ Ἱμπραήμ Καλαντζῆς γί-

νηκα σεμπάπι (αἰτία, ἀφορμὴ) καὶ χτίστηκε τούτη ἡ ἐκκλησία, 1774». Τὸ τέσσερα φαίνεται καὶ σὰν ἓνα. Τὸ ἐπίθετο τοῦ Ἱμπραῖμ «Καλαντζῆς» δὲ νάφηνει καμμιά ἀμφιβολία ὅτι κατὰγονταν ἀπὸ χριστιανικὴ οἰκογένεια ὁ ἄνθρωπος ποῦ γινε «σεμπάπ» γιὰ νὰ ᾽ποχτήσουν ἐκκλησιά τὰ Κούρεντα.

Μπορεῖ νὰ βρίσκονταν Βεχήπηδες κι' Ἱμπραῖμηδες εὐγενικοὶ κι' ἀνώτεροι ψυχικὰ Τοῦρκοι ποὺ ἔβλεπαν πῶς κι' οἱ Χριστιανοὶ ἔπρεπε νάχουν τόπους ποὺ νὰ λατρεύουν τὸ Θεό τους, ἀλλὰ οἱ φανατικοὶ καὶ μισαλλόδοξοι πάντοτε περισσεύουν. Χάρη στὸ Βεχήπ πασιᾶ σκόλασαν τὴν ἐκκλησίαν τους οἱ Λεσκοβικιοί.

Σὲ ἄλλο κόλπο κατέφυγαν οἱ Κουρεντινοὶ γιὰ νὰ γλυτώσουν τὴν ἐκκλησίαν τους ἀπὸ τοὺς φανατικοὺς Τοῦρκους. Ἦθελαν νὰ τὴν κάψουν οἱ Τοῦρκοι ὅτι τάχα χτίστηκε παράνομα, αἰτίες κι' ἀφορμὲς γιὰ νὰ τὴ χαλάσουν.

Οἱ Κουρεντινοὶ γιὰ νὰ τὴν παρουσιάσουν ὅτι εἶναι χτισμένη ἀπὸ παλῆὰ χρόνια μάζεψαν ξύλα καὶ φρύγανα καὶ τὰ κάψαν στὴ ρίζα τοῦ τοῖχου ποὺ βλέπει κατὰ τὸ βοριά. Καπνίστηκε καὶ μαύρισε ὁ τοῖχος γιὰ νὰ μὴ γνωρίζεται ἂν εἶναι ἡλικίας πέντε ἢ πεντακοσίων χρονῶν...

Πολλὰ μηχανεύονταν ὁ ραγιαῖς γιὰ νὰ ἐξουδετερώνει τὸν φανατισμὸ τοῦ κατακτητή.

Παράδειγμα: Ἡ κύρια εἰσοδος ποὺ μπαίνουμε στὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωριοῦ, στὸ «ἀντρίκιο» εἶναι στενὴ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 162)

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΤΕΚΤΟΝΑ

Ὁ ἀποχαιρετισμὸς τῶν ἀγαπημένων προσώπων, πού ἡ σκληρὴ μοῖρα τὰ κατεδίκασε νὰ ξενιτευθοῦν, κατὰ τὴ λαϊκὴ μας παράδοση τόσο στὸν πεζὸ λόγο ὅσο καὶ στὸν ποιητικὸ, εἶναι μιὰ πολὺ βαθειὰ ἀνθρώπινη συναισθηματικὴ ἐκδήλωση, ἕνα ξεγύμνωμα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἕνα ξέσπασμα τοῦ ψυχικοῦ πόνου πού προκαλεῖ στὸν ἀγαπημένο πού θὰ ταξιδέψει καὶ στοὺς ἄλλους πού μένουν στὴν πατρίδα.

Ὅλοι οἱ λαοὶ μὲ τὴ μακρὰ παράδοσή τους, ὅπως καὶ ὁ δικός μας ὁ λαός, διαμόρφωσαν τυπικὲς φράσεις πού λέγονταν καὶ συνεχίζουν μέχρι σήμερα νὰ λέγονται, ὡς δηλωτικὲς τῶν διαφορῶν μορφῶν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ ὅταν ὁ ταξιδευτὴς θὰ ἐφευγε ἢ φεύγει ἀπὸ τὴν ξηρὰ ἢ ἀπὸ τὴ θάλασσα.

Τέτοιες φράσεις, ὅπως εἶναι γνωστές, πρῶτα ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες πού ἔλεγαν «Ἀγαθὴ τύχη» δηλαδή νὰ ἔχεις καλὴ τύχη, νὰ θρεῖς καλὸ δρόμο, καὶ γιὰ τοὺς ναυτιλουμένους «Εὐπλοοῖτε» ἢ «Εὐόδος» «Εὐόδιον» «κατευόδιον».

Ἡ εὐχὴ αὐτὴ διασώθηκε μέχρι σήμερα. Ἡ εὐχὴ στοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴν ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος (Ε'—34)

ἦταν, «ὕπαγε εἰς εἰρήνην».

Τὶς ἴδιες εὐχὲς περίπου μεταχειρίζονταν καὶ οἱ Ρωμαῖοι πού τὶς δανείστηκαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες ὅπως, «QUOD BENE VERTAT, FAUS — TUNQUE SIT», ἥτοι καλὴ ὥρα νὰ ἔχεις κλπ.

Ὅπως εἶναι ἀκόμα γνωστό, οἱ εὐχὲς αὐτὲς συνοδεύονται καὶ συνεχίζεται τοῦτο μέχρι σήμερα, ἀπὸ αὐθόρμητες ἐκδηλώσεις ὅπως φιλιὰ σταυρωτὰ στὸν ταξιδευτὴ, ἀπὸ τὴ μάνα, πατέρα, γυναῖκα, ἀδελφὴ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους στενοὺς συγγενεῖς καὶ ἀδελφικοὺς φίλους καθὼς καὶ χειραψίες ἀπὸ τοὺς συγχωριανούς.

Ἐπίσης δίνονταν στὸν ταξιδευτὴ φυλαχτά, δῶρα ἀναμνηστικὰ καὶ κατὰ τὴ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεώς του σείονταν μαντήλια τόσο ἀπὸ αὐτὸν ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ξεπροβοδιστὰς καὶ ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις ἐπισφραγίζονταν μὲ κλάματα.

Οἱ γυναῖκες φύσει συναισθηματικὲς δὲν ἤμποροῦσαν νὰ συγκρατηθοῦν καὶ παρασύρονται σὲ λυγμοὺς καὶ θρήνους. Γιὰ τοὺς τελευταίους ὅμως λέγεται ὅτι οἱ ψυχρεμώτερες προσπαθοῦσαν νὰ τοὺς περιορίσουν — καὶ ἔλεγαν ὅτι κάνει κακομαντιὰ καὶ κακοστρατίζουν τὸν ταξιδευτὴ.

Οἱ ἄρραθωνιασμένες κοπέλες δώ-
ριζαν κατὰ κανόνα ἓνα μαντήλι τους
στὸν ἀγαπημένο τους ὁ ὁποῖος κα-
τὰ τὴ στιγμὴ τῆς ἀναχωρήσεώς του
τὸ ἔσειε πρὸς τὴν ἀγαπημένη του
καὶ πρὸς ὅλους.

Ἡ μακρὰ παράδοση τοῦ λαοῦ
μας καὶ ἡ πικρὴ πεῖρα του ἀπὸ τὴν
ξενητείαν, μᾶς διέσωσε θαυμαστά
δείγματα τοῦ συναισθηματικοῦ κό-
σμου ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τὸν ἀπο-
χαιρετισμό, μὲ τὸ θησαυρὸ τοῦ Δη-
μοτικοῦ μας τραγουδιοῦ. Ἀπὸ τὸν
ἀνεκτίμητο αὐτὸ λαϊκὸ πλοῦτο θὰ
παραθέσω λίγα δείγματα:

1. «Σ' ἀφήνω γειά, μανούλα μου, σ'
ἀφήνω γειά πατέρα,
ἔχετε γειά ἀδερφάκια μου καὶ
σεῖς ξαδερφοποῦλες.
Θὰ φύγω, θὰ ξενιτευτῶ, θὰ πάω
μακριὰ στὰ ξένα.
Θὰ φύγω, μάνα, καὶ θὰ ῥθῶ, καὶ
μὴν πολυλυπιέσαι.
Ἀπὸ τὰ ξένα ὅπου βρεθῶ μηνύ-
ματα στοῦ στέλνω,
μὲ τὴ δροσιὰ τῆς ἀνοιξῆς τὴν πᾶ-
χνη τοῦ χειμῶνα,
καὶ μὲ τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ, τὰ
ρόδα τοῦ Μαΐου.
Θανὰ σοῦ στέλνω μάλαμα, θανὰ
σοῦ στέλνω ἀσήμι,
θανὰ σοῦ στέλνω πράματα ποὺ
οὐδὲ τὰ συλλογιέσαι.
—Παιδί μου, πᾶαινε στὸ καλὸ κι'
ὅλοι οἱ ἅγιοί κοντά σου
καὶ τῆς μανούλας σου ἡ εὐκὴ νὰ
εἶναι φυλαχτό σου,
νὰ μὴ σὲ πιάνει θάσκαμα καὶ τὸ
κακὸ τὸ μάτι.

Θυμήσου με, παιδάκι μου, κι' ἐ-
μὲ καὶ τὰ παιδιά μου,
μὴ σὲ πλανέσει ἡ ξενιτιά καὶ μᾶς
ἀλησμονήσεις.

—Κάλλιο, μανούλα μου γλυκιὰ,
κάλλιο νὰ σκάσω πρῶτα,
παρὰ νὰ μὴ σᾶς θυμηθῶ στὰ ἔρη-
μα τὰ ξένα.

Δώδεκα χρόνια ἐπέρασαν καὶ δε-
καπέντε μῆνες,
καράβια δὲν τὸν εἶδανε, ναῦτες
δὲν τότε ξέρουν.

Πρῶτο φιλί, ἀναστέναξε, δεῦτερο
τὸν πλανάει,
τρίτο φιλί φαρμακερό, τὴ μάνα
ἀλησμονάει.

(Ἱ. Ἀγίος Θέρος «Τραγούδια τῶν
Ἑλλήνων», τόμος Β' σελὶς 92).

2. «Μιὰ μαύρη μάνα ζύμωνε τοῦ
γιοῦ τῆς παξιμάδια
καὶ μὲ τὰ δάκρυα ζύμωνε καὶ μὲ
τὰ μοιρολόγια,
καὶ μὲ τοὺς ἀναστεναγμούς ἐπύ-
ρωνε τὸ φοῦρνο:
—Μισεύγεις, γιέ μου, στὰ μακριὰ
καὶ στὸν ἀλᾶργο κόσμο,
κι' ἄτζεμπα νὰ σὲ ξαναἰδῶ;»

(Κρητικό)

3. «Δὲ μοῦ θαροῦν τὰ ξένα καὶ τὰ
μακρινὰ,
μόν' μοῦ θαροῦν τῆς κόρης τὰ μη-
νύματα.
Γράφει, χαρτιά μοῦ στέλνει καὶ
μὲ προθαδάει.
—Ὅπου κι' ἂν εἶσαι, ξένεμ' γλή-
γορα νὰ ρθεῖς,
τί μένα μὲ παντρεύουν καὶ μὲ
προξενεύουν.

(Ἑπειρωτικὸ)

(Στὸν ἴδιον σελὶς 90)

4. «Στὰ ξένα πᾶς, λεβέντη μου, κι'
ἐμένα πού μ' ἀφίνεις;
Πάρε κ' ἐμένα, θάλε με σὰν φούν-
τα στ' ἄλογό σου.
—Τί νὰ σέ κάμω, λυγερή, τί νὰ σέ
κάμω κόρη!
Ἔχεις στὰ χέρια μάλαμα, ἔχεις
στὸν κόρφο ἀσῆμι,
δὲν εἶσαι μῆλο κόκκινο στὸν κόρ-
φο νὰ σέ θάλω,
Ἐσύ ἔσαι ἀκέριος ἄνθρωπος, σὰν
φούντα δὲν κρεμιέσαι,
νὰ σέ περάσ' ἀπ' τὸ βουνό, φο-
βοῦμαι ἀπὸ τοὺς κλέφτες,
νὰ σέ περάσ' ἀπ' τὸ χωριό, φο-
βοῦμαι ἀπὸ τοὺς Τούρκους,
σέ μοναστήρι, σ' ἐκκλησιά, φο-
φοῦμ' ἀπὸ τὸν πρῶτο.
—Πουρνὸ θὰ φέρω χρυσικὸν νὰ
σέ ξελαγαρίσω,
νὰ φτιάσω ἀσημόκουπα, σταυρὸ
καὶ δαχτυλίδι,
τὸ δαχτυλίδι νὰ φορῶ, τὴν κούπα
γιά νὰ πίνω
καὶ τὸ σταυρὸ νὰ τὸν κρεμῶ στὸν
κόρφο μέρα νύχτα.

(Ζαγορίου) — (Π. Ἀραβαντι-
νοῦ «Δημοτικὰ Τραγούδια τῆς
Ἑπείρου», σελ. 203).

Μέ τὸν ἀποχαιρετισμὸ συνδέεται
καὶ ἄλλη μιά ἀνθρώπινη καὶ κοι-
νωνικὴ ἐκδήλωση ποὺ γίνεται κατὰ
τὴν ἀποχώρηση ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμα
ἢ θέση λόγῳ ὀρίου ἡλικίας, ὅποτε
συνηθίζεται, οἱ συνάδελφοί του νὰ
δίνουν ἓνα γεῦμα ἢ δεῖπνο συλλο-
γικὸ ἢ δεξίωση γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν

ἢ τοὺς ἀποχωροῦντας καὶ ἀνταλ-
λάσσονται προσφωνήσεις καὶ ἀντι-
φωνήσεις.

Θὰ παραθέσω ἓνα δεῖγμα ἀποχαι-
ρετιστηρίου λόγου, σὲ τιμητικὴ ἐκ-
δήλωση τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλόγου
Ἰωαννίνων πρὸ τριακονταετίας, ποὺ
ἐξεφώνησε ὁ διαπρεπὴς χειρουργὸς
Δημοσθένης Δάνος ἀπὸ τῆς Βίτσα τοῦ
Ζαγορίου, ὅταν ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν
ἐνεργὸ ἱατροχειρουργικὴ. Ὁ λόγος
εἶναι πλούσιος σὲ θαυσιὰ συναισθή-
ματα καὶ ἔννοιες καθὼς καὶ σὲ ἡ-
θικὰς ἀρχές.

Εἶπε ὁ Δημοσθένης Δάνος:

«Ἀγαπητοὶ Συνάδελφοι καὶ φίλοι
Δυσκολεύομαι νὰ φανερῶς πρὸς
τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱ-
ατρικοῦ Συλλόγου Ἰωαννίνων καὶ
πρὸς τὸν Ἱατρικὸν Σύλλογον τὴν
ἀγαλλίασίν μου καὶ νὰ ἐκφράσω
τὴν εὐγνωμοσύνην μου εἰς τοὺς ἐκ-
τιμήσαντας τὴν μικρὰν προσπάθει-
αν τὴν ὁποίαν προσέφερον πρὸς εὐ-
όδωσιν τοῦ σκοποῦ εἰς ὃν ἐτάχθην.

Αἰσθάνομαι θαυτάτην χαρὰν καὶ
εὐλογον συγκίνησιν διότι μοῦ πα-
ρέχεται ἡ δυνατότης ν' ἀποτίσω τὸν
ὀφειλόμενον φόρον τιμῆς καὶ ἀγά-
πης πρὸς ἐκείνον μετὰ τοῦ ὁποίου
ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη εἶχον
τὴν τιμὴν νὰ συνεργάζομαι μετὰ τὸν
Ἀντιπρόεδρον τοῦ Ἱατρικοῦ Συλλό-
γου Ἰωάννην Πρίντζον.

Ὅφειλω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ὅ-
λους τοὺς συναδέλφους καὶ νὰ σᾶς
ἐκδηλώσω διὰ λόγων τοὺς ὁποίους
ἀναζητῶ καὶ δὲν εὐρίσκω τὰ μύχια
τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα.

Ἄν οἱ λόγοι μου εἶναι ἀνεπαρ-

κεῖς συγχωρήσατε τὴν ἀδυναμίαν μου ταύτην διότι ζητῶ κάτι ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου κατὰ τὴν στιγμήν καθ' ἣν τὰ πλημμυροῦντα τὴν καρδίαν μου αἰσθήματα ἐδέσμευσαν καὶ νοῦν καὶ γλῶσσαν. Τοιαύτη εὐγενὴς ἐκδήλωσις τῶν αἰσθημάτων σας δὲν ἀμείβεται μὲ λέξεις εὐχαριστιῶν εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ μὲ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ θνήσκοντος ἁρματωλοῦ.

«Σαράντα χρόνια ἔζησα ἁρματωλὸς στὸν Πίνδο, ἁρματωλὸς θὰ νᾶμουνα κι' ἄλλα σαράντα ἂν ζοῦσα».

Ἄρματωλὸς τοῦ ωραίου ἀγῶνος τοῦ χειρουργοῦ.

Καὶ ὄντως συμπληροῦνται 45 χρόνια. Εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχουν στιγμαὶ τοιαύτης ἀγαλλιᾶσεως, ὥστε τὸ πνεῦμα μεταρσιοῦται εἰς ἄλλας εὐδαίμονας σφαίρας. Ὁ νοῦς ἀδυνατεῖ νὰ σκεφθῇ καὶ ἡ γλῶσσα ἐμπλέκεται καὶ συγχέει λέξεις καὶ ἐννοίας.

Τοιαύτη στιγμή εἶναι καὶ ἡ παροῦσα κατὰ τὴν ὁποῖαν ἤκουσα παρ' ἀγαπητῶν συναδέλφων λόγους ἐκτιμήσεως καὶ ἀγάπης. Καὶ ἂν δὲν εἶμαι τόσο ἀξίος τῆς ἐπιδειχθείσης ἐκτιμήσεως κολακεύομαι νὰ πι-

στεύω ὅτι εἶμαι τουλάχιστον τῆς ἀγάπης σας.

Εἶναι ὀλίγοι καὶ βραχύχρονοι οἱ σταθμοὶ τῆς χαρᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ ὁ σημερινὸς σταθμὸς μοὶ παρέχει μίαν ἴσως τὴν μεγαλυτέραν τῆς ζωῆς μου χαράν.

Ἄν ἔπαινοι ἠκούσθησαν διὰ τὸ μικρὸν ἔργον μου, τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς ἐμέ, ἀλλὰ κυρίως εἰς τοὺς διδασκάλους μου. Τοὺς εὐγνωμονῶ δι' ὅσα ψυχία συνέλεξα ἐκ τῆς πλουσίας τραπέζης των.

Ἡ ἀνάμνησίς των, θὰ παρακολουθῇ τὴν ζωὴν μου. Βεβαίως τὸ ἔργον μου καὶ ἡ ζωὴ μου δὲν ἦσαν ἀνθόσπαρτα. Εἰς τὸν δρόμον μου συνήντων βράχους μὲ πολλὰς ἀκάνθας καὶ ὀλίγα ἄνθη. Δὲν παραπονοῦμαι δι' αὐτό, χρήσιμος καὶ ὁ δρόμος μετ' ἐμποδίων.

Αἱ ἄκανθαι κεντρίζουν τὴν ψυχὴν, καὶ οἱ βράχοι ἀκονίζουν τὴν προσπάθειάν μας. Δὲν ἀπέκαμον εἰς τὴν προσπάθειάν μου, ἀλλὰ τουναντίον ἦντλουν δυνάμεις ἐξ αὐτῆς.

«Ἐκ τῶν τραχέων πρὸς τὰ ὑψηλά».

Εἶναι ὀλίγοι καὶ βραχύχρονοι οἱ σταθμοὶ τῆς χαρᾶς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ ὁ σημερινὸς σταθμὸς μοὶ παρέχει μίαν, ἴσως τὴν μεγαλυτέραν, τῆς ζωῆς μου χαράν.

Η "Ηπειρος πρὶν ἑκατὸ χρόνια καὶ κάτι

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

Δίδυμες Ἀποτεῖες

Τώρα ἂς δοῦμε ἄλλα δυὸ ληστρικά κρούσματα, σχεδόν... δίδυμα στὴ χρονολογία, στὴν ὑφή, καὶ στὴ μορφή. Ὀδυνηρά, θέβαια, γιὰ τὰ τότε θύματα, ἀλλὰ γιὰ μᾶς, ὕστερα ἀπὸ ἕναν αἰῶνα, καὶ μάλιστα μιᾶς καὶ οἱ ἥρωες - κλέφτες ἦταν... μασκαρεμένοι Τοῦρκοι χωροφύλακες, εἶναι γεγονότα παράδοξα καὶ ἐνδεικτικά τῆς ἀνεκδιήγητης τουρκικῆς διοίκησης τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Κι' ἀκόμα, ἀπόδειξη τῆς συχνότητος τῶν ἐγκλημάτων τοῦ εἴδους στὸ ταλαίπωρο Ζαγόρι: Δυὸ ληστείες, τοῦ ἴδιου τύπου, στὸ ἴδιο ἀκριβῶς μέρος, σὲ χρονικὸ διάστημα μερικῶν ἡμερῶν, σὲ θάρος δυό, χωριστά, Γρεβενιτιωτῶν, συγχωριανῶν δλδ. τοῦ φίλου καὶ κοντοχωριανοῦ μου Λέαν. Βρανούση.

(Ἰδιαιτέρα ἀλληλογραφία Παλιγγενεσίας).

Ἐν Ἰωαννίνοις τὴν 18 Ἰουλ. 1880

«Ἡ ληστεία ἤγειρε πάλιν κεφαλὴν. Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν (14 τούτου) εἰς τὸ χάνι Καμπέραγα μεταξὺ Μπαλδούμα καὶ Μετσόβου δέκα ζαπτιέδες σταθμεύοντες ἐκεῖ μετεβλήθησαν εἰς ληστὰς καὶ συνέλαβον τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ χανίου Ζώγαν εὐπορον οἰκοκύρην ἐκ τῆς κώμης τοῦ Ζαγορίου Γρεβενίτη. Οὗτοι

ἔπεμψαν εἰς Ἰωάννινα τὸν δεκανέα των μὲ ἕνα στρατιώτην, ἵνα λάβωσι τοὺς ἀπὸ ἑξ μηνῶν καθυστερουμένους μισθοὺς αὐτῶν. Ἀμα ἦλθον εἰς Ἰωάννινα ὁ ταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς Ἰβραήμ θέης ἔδωκεν αὐτοῖς διαταγὴν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ χωρίον Γοθριτσάν νὰ λάβωσιν ἐκεῖθεν χρήματα. Πορευθέντες οὗτοι ἐκεῖ ἤκουσαν ὅτι οἱ χωρικοὶ οὐδὲν ὀφείλουσιν ὥς ἔχοντες πληρωμένους ὅλους τοὺς φόρους των. Ἐπανελθόντες λοιπὸν ἄπρακτοι εἰς τοὺς συντρόφους των ἐσκέφθησαν νὰ λάβωσι τοὺς μισθοὺς των ἀπὸ εὐπορον τινὰ χριστιανόν. Συνέβη λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ εἰς τὸ χάνι ὁ εἰρημένος ἰδιοκτήτης, καὶ ἐνῶ ἦτο ἡσυχος καὶ ἀμέριμνος περὶ τὴν 3 ὥραν τῆς νυκτὸς τουρκιστὶ ἑξ ἐκ τούτων ἐνδυθέντες θλαχικὰ φορέματα εἰσῆλθον εἰς τὸ χάνι, καί, ἀφοῦ ἔφαγον καὶ ἔπιον, κράζουσι τὸν Ζώγαν καὶ λέγουσιν αὐτῷ νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ. Οὗτος ἑξ ἀπροόπτου καταληφθεὶς καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν ἐβιάσθη νὰ παραδοθῇ, καὶ οὕτως ἀπήγαγον αὐτὸν 16 ζαπτιέδες αἰχμάλωτον εἰς τὰ ὄρη καὶ ζητοῦσι λύτρα 2.000 λίρας».

Καὶ παρακάτω.. ἄλλοι ἄθλοι ζαπτιέδων καὶ Ἀλβανῶν ὀπλαρχηγῶν:

«Πρὸ ἑξ ἡμερῶν εἰς τὸν δρόμον

Καλωτᾶς καὶ Ἰωαννίνων ἐληστεύθησαν πάλιν ἀπὸ τοὺς ζαπτιέδες περὶ τοὺς δεκαπέντε. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παλαιοπωγωνίου διέρχονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν διάφοροι ὀπλαρχηγοὶ Ἀλβανοὶ (λησταὶ) καὶ ὁ μὲν ζητεῖ 5.000 γρ. ἀπὸ τοῦτο τὸ χωρίον, ὁ δὲ 3.000 γρ. ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὁ δὲ 2.000 ἀπὸ ἐκεῖνο κτλ. Εἰς δὲ τὸ Ζαγόριον κατέφυγε μὲ 60 ὀπαδοὺς ὁ ἄλλοτε ἐν Ραδοβιζίῳ καὶ γνωστὸς διὰ τὰ ἐκεῖ κακουργήματά του Φέζας. Ἄνωθεν δὲ τοῦ Μακρύνου εἰς τὴν Τσούκαν Ρόσαν (κοκκίνην ράχην) συνέλαβον καὶ ἀπεγύμνωσαν ὁλόκληρον καρβάνι Ζαγορισίων 46 λησταί, ὧν οἱ πλεῖστοι ζαπτιέδες...

Στὴν ἐφημερίδα «Σύλλογοι» τοῦ Βουκουρεστίου, ἡμερομηνίας 13 Αὐγούστου 1880, διαβάζουμε τὰ ἑξῆς:

«Γράφουν ἐξ Ἰωαννίνων εἰς τὴν «Ἀμάθειαν» ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 ὁδεύοντος: Τὴν 13 τοῦ μηνός, Κυριακὴν ἑσπέρας, περὶ τὴν μίαν ὥραν τῆς νυκτὸς τουρκιστί, οἱ ταμπουρτζήδες (χωροφύλακες) τοῦ Καμπέρ ἀγᾶ χανίου (κειμένου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπὸ Μέτζοβον εἰς Ἰωάννινα ἀγούσης), ἀντικρὺ τοῦ ὄρους Τομάρου, συνεννοηθέντες μὲ τοὺς χωροφύλακας ἐτέρου ταμπουρίου καὶ ὅλοι περὶ τοὺς 20 αὐξηθέντες ἀφ' οὗ ἐξεγύμνωσαν τοὺς ἐν τῷ χανίῳ διανυκτερεύοντας Περιβολιώτας διαβάτας, ὧν ἀφήρεσαν καὶ 3 χιλ. γρ. συνέλαβον αἰχμάλωτον τὸν ἐκ Γρεβενιτίου τοῦ Ζαγορίου Γεώργιον Θεοδωρήκαν, καὶ ἐνδυθέντες τὰ βλαχικὰ ἐνδύματα τῶν ληστευθέντων, ἀπῆλθον. Κύριος γινώσκει

ποῦ, ἀφ' οὗ πρῶτον ἠνάγκασαν τὸν ἀτυχῇ Γεώργιον νὰ γράψῃ γράμμα πρὸς τοὺς υἱοὺς του διὰ 2 χιλ. λίρας λύτρα. Ἡ σκηνὴ αὕτη γενομένη εἰς τὸ κεντρικώτατον δερβένι, περικυκλούμενον ὑπὸ ἀμπελώνων χωρίων τινῶν τοῦ Ζαγορίου, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀνθρώπων τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἐμπιστευθέντων, δικαίως κατεθορύβησεν ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ Ζαγορίου, οἵτινες περιδεεῖς ἐρωτῶσι πόθεν νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τοὺς φανεροὺς ληστὰς ἢ ἀπὸ τοὺς χωροφύλακας των! Ἡ κατάστασις εἶναι λίαν ἀκροσφαλῆς».

Στὸ προηγούμενο τεῦχος ἀναφέραμεν τοὺς ληστὲς ποὺ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Βελλᾶς, καὶ πέτυχαν, νὰ λειτουργήσῃ ἐκτάκτως γι' αὐτοὺς, στὸ Παληοσέλι, Κόνιτσας. Καὶ ὅτι μετάλαβαν μάλιστα τῶν ἀχράντων μυστηρίων μετὰ τὴν λειτουργίαν. Ληστὲς ποὺ δὲν πείραζαν Ἕλληνες, δηλαδή ὁμόδοξους «ἐν Χριστῷ ἀδελφούς». Ἄνθρωποι πού, θέβαια δὲν ἦταν θεόφιλοι, ἀλλὰ θεόφοβοι ναί! «Ὅλ' αὐτὰ μειώνουν τὴν ἁμαρτία τους, καὶ τοὺς μεταβάλλουν σέ... κλέφτες, λεβεντοκλέφτες, ποὺ ἔχουν στόχο μόνον τοὺς Τούρκους!

Ἀντίθετα, κάπως ἀργότερα, ἄλλοι ληστὲς, ἀδίστακτοι κι' ἀθεόφοβοι, ἀποπειράθηκαν νὰ αἰχμαλωτίσουν καί... Δεσπότη: Τὸν περιοδεύοντα Μητροπολίτη Ἰωαννίνων!

Λεπτομέρειες, στὸ παρακάτω ἀπόσπασμα σχετικῆς ἀνταπόκρισης ἀπὸ τὰ Γιάννινα:

«Ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐξ Ἰωαννίνων τῇ 5 7θρίου.

Κ' ἐγὼ ἐντεῦθεν γράφων καὶ ὑμεῖς καταχωρίζοντες ἐν ταῖς στήλαις τῆς ὑμετέρας ἐφημερίδος τὰ περὶ ληστείας ἐβαρύνθημεν ἀμφοτέροι καὶ δι' αὐτὸ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἤθελον παραλείπει νὰ σᾶς ἀναφέρω τὴν τελευταίαν πλησίον τοῦ χωρίου Δόλιανης ληστρικὴν πράξιν, ἐὰν μὴ συνεδέετο αὕτη πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων. Ὡς γνωστόν, ἡ Α. Σ. μετὰ μακρὰν συνεχῇ ἐπὶ δεκαετίαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἡπείρου διαμονήν, ἐξῆλθεν εἰς περιοδείαν εἰς τὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου, ληστρικὴ τις συμμορία παρηκολούθει τὴν Α.Σ. σκοποῦσα νὰ τὸν ἀπαγάγῃ αἰχμάλωτον, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐλασσῶνος, ἀλλὰ δὲν εὑρίσκει τὸν κατάλληλον καιρὸν — ἔνεκα τῆς συνοδείας δέκα περίπου χωροφυλάκων. — Ἐν τούτοις κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου Κράπση, εἰς θέσιν λίαν πρόσφορον ἢ συμμορία εἶχεν ἀποφασίσει ἐπιτιθεμένη κατὰ τῶν χω-

ροφυλάκων ν' ἀπαγάγῃ τὴν Α. Σεβασιότητα εὐτυχῶς τυχαῖον τι περιστατικὸν ἠνάγκασε τὴν Α. Σεβασμιότητα νὰ διέλθῃ δι' ἐτέρας ὁδοῦ καὶ οὕτω διέφυγε τὴν ἐνέδραν. Γνωσθεῖσης δ' ἐγκαίρως τῆς παρατόλμου ἀποπείρας τῶν ληστῶν, ἡ Α. Σεβασμιότης ἠναγκάσθη ἐκοῦσα ἄκουσα ν' ἀνακόψῃ τὴν περιοδείαν καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς Ἰωάννινα, ἔνθα ἅπα μιᾷς ἡδὴ ἐβδομάδος διατρίβει. Ἀποτυχόντες οἱ λησταὶ ἀπὸ τὴν βαρύντιμον λείαν των ἐπετέθησαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τινος συνοδείας ὁδοιπόρων ἐκ τοῦ χωρίου Δόλιανη, μεταβαινόντων εἰς Ἰωάννινα, παρ' ὧν ἀφήρεσαν πᾶν ὅ,τι εἶχον ἄδοντες καὶ ὀρχούμενοι ἐν πλήρει μεσημβρία ἀπήγαγον δὲ καὶ δυστυχῇ τινὰ γυναῖκα αἰχμάλωτον. Πολὺς πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ τῶν συμβαινουσῶν ληστρικῶν πράξεων καὶ αὕτη δὲ ἡ Σεβ. κυβέρνησις πολλὰς κατέβαλε προσπάθειας πρὸς ἐξόντωσιν αὐτῆς καὶ ὁμῶς τὸ κακὸν ἐξακολουθεῖ ὑφιστάμενον. Ποῦ ἄρ' ἀγὰρ γέ ἐγκεῖται ἡ ρίζα αὐτοῦ;»

ΤΟ ΣΥΝΑΞΑΡΙ ΤΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΑ «ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.: Ἡπειρωτικές Ἀδελφότητες στήν Ἑλλάδα καί τὸ ἐξωτερικὸ γιορτάζουν κάθε χρόνο στίς 17 Ἰανουαρίου τὴν ἑορτὴ τῆς θυσίας τοῦ Νεομάρτυρα «Ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων», τοῦ φουστανελλοφόρου. Προσθέτουμε ὅτι ὁ δεύτερος φουστανελλοφόρος Ἅγιος τοῦ Χριστιανικοῦ ἀγιολογίου εἶναι ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος τοῦ Πηλίου.

Μὲ ἀφορμὴ τὰ ὅσα, συχνὰ αὐθαίρετα καὶ ἀνιστόρητα, ἔχουμε κατὰ καιροὺς ἀκούσει ἀπὸ αὐτοσχέδιους «ἐόρταιους» ρήτορες γύρω ἀπὸ τὰ βιογραφικὰ τοῦ Ἁγίου ἀναδημοσιεύουμε τὸ Συναξάρι τοῦ ἀπὸ σπάνια καὶ δυσεύρετη ἐκδόση τοῦ 1910, τοῦ ἀρχαίου βιβλιοπωλῆ τῶν Ἀθηνῶν Β; Πάσχα, ὥστε ν' ἀποτελέσει ἐδηγὸν στὰς Ἡπειρώτες.

Τῇ ιζ'. τοῦ Ἰανουαρίου μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῆς ἀθλήσεως τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

«Γεώργιος γῆν ἄροτριάσας ξένως,
«Ξένον στάχυν ἤμησον ἄφθιτον
κλέους,

Ἐν δεκάθ' ἐβδομάτῃ τε Γεώργιος
ἔλλιπε γαῖαν.

Οὗτος ὁ ἀείμνηστος νεομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεώργιος υἱὸς ὑπῆρξε γονέων εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων, Κωνσταντίνου καὶ Βασίλως, ἐκ τινος χωρίου τῆς ἐπαρχίας τῶν Γρεβενῶν ὁρ-

μωμένων, ὀνομαζομένου Τσοῦρχλι, ἀνθρώπων ἐνδεῶν, καὶ ποριζομένων τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς γεωργίας, οἵτινες γεννήσαντες τὸν Γεώργιον, καὶ εὐσεβῶς ἀναθρέψαντες, οὐκ ἠδυνήθησαν δι' ἀπορίαν ἐκπαιδεῦσαι αὐτόν· ἄπειρος δε γραμμάτων ὡς ἐκ τούτου διαμείνας, καὶ ἀπορφανισθεὶς τῶν γονέων τοῦ ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ διέμεινε μέχρι τινὸς ὑπὸ τοὺς ἀδελφούς του· μετὰ ταῦτα δὲ μεταβάς εἰς Ἰωάννινα, ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὑπομίσθιος, ἀπλοῦς ὑπάρχων τὸν τρόπον, καὶ πρᾶος καὶ μὴ ἀπολειπόμενος τοῦ θαμίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ταῖς εὐκαιρίαις του. Κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1836 διετέλει ὡς ἱπποκόμος παρὰ τινι ὀθωμανῷ ἐν διαπρέποντι ἀξιώματι ὄντι παρὰ τῷ τότε διοικητῇ τῶν Ἰωαννίνων ὀθωμανοὶ δὲ τινες ἐκ τῆς εὐτελεστέρας μοίρας, ἐμπαθῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενοι, συκοφαντίαν αὐτῷ προσῆψαν, ὡς δῆθεν ἐξομόσας πρὸ τινος καιροῦ, πάλιν ὡς χριστιανὸς διάγει, καὶ ἀπαχθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸν Μεχκεμέν, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ κριτοῦ ἂν οὕτως ἔχη τὰ κατ' αὐτόν, εὐθαρσῶς ἀνωμολόγησεν, ὅτι οὐδέποτε ἀρνησίχριστος ἐγένετο, καὶ ἀδίκως συκοφαντεῖται παρ' αὐτῶν· ὁ δὲ κριτής, συνέσει διαπρέπων, ἐγνώρισεν ὅτι ἐμπαθῶς κατηγορεῖται ὑπ' αὐτῶν· διὸ καὶ ἀνακρίνας αὐτόν,

καὶ ἀπερίτμητον εὐρὼν ἀπέλυσεν.

Παρὰ τῷ εἰρημένῳ αὐθέντι διατελῶν ἐν Ἰωαννίνοις συνεζεύχθη νομίμῳ γυναικὶ Ἑλένη τοῦνομα, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ ἔτους 1837. Ἐλθόντος δὲ εἰς Ἰωάννινα ἡγεμόνος τοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ, ἐμισθώθη παρὰ τῷ διορισθέντι νέῳ Μουσελίμῳ τῶν Φιλιάτων, καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ ἐκεῖσε· καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπανακάμψαντος εἰς Ἰωάννινα τοῦ Μουσελίμῃ ἔνεκεν ἰδίων ὑποθέσεων, ἦλθε μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Γεώργιος ὡς ἱπποκόμος. Τῇ 10ῃ Ἰανουαρίου 1838 ὁ Μουσελίμης, διαπεράνας τὰς ὑποθέσεις του, ἐξεκίνησεν εἰς Φιλιάτας ὁ δὲ Γεώργιος, ἐπειδὴ ἡ σύζυγός του ἔτεκεν υἱόν, ἐξητήσατο παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν, ἵνα διαμείνῃ τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ του, καὶ ἔπειτα νὰ ὑπάγῃ, ὁ δὲ σκοπὸς αὐτοῦ ἦν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν βαπτισμὸν τοῦ νεοτεχθέντος υἱοῦ του· τῇ 12ῃ Ἰανουαρίου, ἡμέρᾳ τετάρτῃ πρωτῇ, ὁθωμανὸς τις τῶν ἐκδεδιητημένων, ἀπαντήσας αὐτὸν εἰς τινα ὁδόν, ἐδράξατο αὐτοῦ λέγων, Σὺ ἔγινες Τοῦρκος, καὶ πῶς ἤδη χριστιανὸς διάγεις; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Μήτε Τοῦρκος ἐγενόμην ποτέ, μήτε τὸν Χριστὸν μου ποτὲ ἠρνήθην· χριστιανός, καὶ ἡμην καὶ αἰεὶ εἰμί. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἀθροισθέντων καὶ ἄλλων ὁθωμανῶν ἐκ τῶν παραπορευομένων, καὶ συμμαρτυρούντων τῷ ἀπ' ἀρχῆς δραξαμένῳ τοῦ Γεωργίου, θορύβου γενομένου ὑπὸ τῆς ἀθροίσεως συμμιγῶν ἀνθρώπων, ἐπέστη ἐν τούτῳ καὶ τοῦ Διοικητοῦ Καθάζπασης, ὅστις ἀνερευνήσας τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου, ἤκουσε παρὰ τῶν ἐκεῖσε ὁθωμανῶν, ὅτι οὗτος,

δεικνύοντων τὸν Γεώργιον, Τοῦρκος γενόμενος πρό τινος καιροῦ, ἤδη χριστιανὸς διάγει· ὁ δὲ συνεχῶς ἀνακράζων Χριστιανὸς καὶ ἡμην πάντοτε, καὶ εἰμί, καὶ οὐδέποτε Τοῦρκος ἐγενόμην, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Καθάζπασης, ἐφυλακίσθη, καὶ περὶ τὸ δειλινὸν ἀπήχθη εἰς τὸν Μεχκεμέν, ὅπου ἐξετασθεὶς, καὶ ποικιλοτρόπως θιασθεὶς εἰς τὴν ἐξόμοσιν, διέμεινεν ἀκράδαντος ἐπὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, καὶ ἀπαχθεὶς, αὐθις ἐφυλακίσθη. Ὁ Ἀρχιερατεύων τότε ἐν Ἰωαννίνοις κύριος Ἰωακείμ ὁ ἀπὸ Δρυϊνουπόλεως, (ὁ, ἐν ὑστέροις ἀπὸ Κυζίκου εὐκλεῶς Πατριαρχεύσας) ἀπῆλθεν εἰς τὸν Μεχκεμέν κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν, καὶ ὠμίλησε τὰ δέοντα, ἀποδείξας διὰ λόγων ἰσχυρῶν καὶ ἀναντιρρήτων τὴν ἀθωότητα τοῦ Γεωργίου, ἐκεῖθεν δὲ ἀπῆλθε καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ εἶπεν ὅσα ἔδει, ἄλλ' οἱ λόγοι του οὐδὲν ἴσχυσαν, καὶ τοὶ θάσιμοι ὄντες καὶ ὀληθεῖς.

Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα πολυειδῶς βασανισθεὶς ὁ Γεώργιος ἐν τῇ εἰρκτῇ ἵνα ἐξομώσῃ, διέμεινε στερεὸς καὶ ἀμετάτρεπτος, καὶ τῇ πέμπτῃ πρωτῇ ἀπήχθη πάλιν εἰς τὸν Μεχκεμέν, ὅπου ποικιλοτρόπως ἐν πρώτοις κολακευθεὶς, καὶ ἐν ὑστέροις ἀπειληθεὶς, οὐκ ἐνέδωκεν, καὶ ἐμπυόμενος, καὶ μαστιγούμενος ὑπὸ τῶν περιστώτων ὁθωμανῶν, ἔλεγε τοῦτον μόνον τὸν λόγον, Χριστιανὸς εἰμί· καὶ πάλιν ἀπαχθεὶς ἐν τῇ εἰρκτῇ, δεινῶς ἐβασανίσθη δι' ὅλης τῆς νυκτός, ἐπιφωσκούσης παρασκευῆς, ἀκίδων ἐμπαγείσων ὑπὸ τοὺς ὀνυχὰς του καὶ πετρῶν μεγάλων ἐπιτε-

θεισῶν ἐπὶ τὰ στήθη αὐτοῦ, ἅτινα γενναίως ὑπέφερε, συνεχῶς λέγων Χριστιανός εἰμι· τὸ δὲ σάββατον πρωτὶ ἀπήχθη εἰς τὸν Μεχκεμέν, ὅπου σύλλογος ἐγένετο πολλῶν ὁθωμανῶν· τότε προεβλήθη αὐτῷ, ἵνα ἐκλέξη ἓν τῶν δύο, ἢ νὰ λάθῃ πολλάς καὶ μεγάλας ἀντιθραβεύσεις ἢ ἐξομότης, ἢ νὰ λάθῃ θάνατον σκληρόν, ἢ ἐπιμείνῃ εἰς τὸ πρότερον φρόνημά του. Ὁ δὲ γενναίως ἀνωμολόγησεν ἐνώπιον πάντων «Χριστιανός καὶ ἤμην ἀπ' ἀρχῆς, Χρι-

στιανός εἰμι καὶ ἔσομαι μέχρι τελευταίας μου πνοῆς». Τρὶς εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ, καὶ τρὶς ἐξήχθη καὶ ἐπειδὴ ἔμεινε ἀμετάτρεπτος, ἐξεδόθη ἐγγράφως ἢ ἀπόφασις νὰ φονευθῇ. Ἐκεῖθεν ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν ἀνθύπατον (Κεχαγιάμπην) ὅπου πολυειδῶς ἀπειληθεὶς, οὐκ ἐνέδωκεν· ἐκεῖθεν δὲ ἀπήχθη καὶ εἰς τὸν Διοικητὴν Μουσταφᾶ πασᾶν· ὁμολογήσας δὲ καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἄδεῶς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀπαχθεὶς ἐβλήθη ἐν τῇ εἰρκτῇ, καὶ τῇ δευτέρᾳ τῆς ἐβδομάδος, Ἰανουαρίου 17, περὶ ἕκτην ὥραν ἀπηγχονίσθη ἐν τῇ ἀγορᾷ, πλησίον τοῦ χάνδακος τοῦ μεγάλου φρουρίου, συνεχῶς ἀνακράζων, Χριστιανός εἰμι, ποιήσατέ μοι εἴ τι δεινὸν οἴδατε. Ἐμεινε τὸ σῶμα αὐτοῦ κρεμάμενον μέχρι τῆς τετάρτης, Ἰανουαρίου 19· καὶ κατ' αὐτὴν ἐδωρήθη τὸ νεκρὸν αὐτοῦ σῶμα, παρὰ τοῦ Διοικητοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ Βεζύρη, εἰς τὸν ρηθέντα Μητροπολίτην ἅγιον Ἰωαννίνων κύριον Ἰωακείμ, ὅπερ, μετακομισθὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Μητροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων, ἐτάφη ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει μετὰ μεγάλης συνδρομῆς τῶν χριστιανῶν, καὶ μετὰ τῆς ἀνηκούσης παρατάξεως παντὸς τοῦ ἱερατικοῦ κλήρου. Τελεῖ δὲ ὁ τάφος αὐτοῦ ἀπειροπληθεῖς ἰάσεις τοῖς μετὰ πίστεως προσερχομένοις, καὶ χοῦς ἔλαιον ἐκ τοῦ μνήματος καὶ τῆς κανδύλας του, κομισθέντα καὶ ἀλλαχοῦ ὑπὸ ἀνθρώπων εὐλαβῶν καὶ φιλοχρίστων, συνετέλεσαν εἰς θεραπείαν δεινῶν παθῶν καὶ ἀνιάτων.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ ΠΙΘΟ ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΤΟΥ

Χάριν τῆς χάριτος τὸν Ἅγιον αὐτοῦ εὐλαβείας.

ΕΚ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΑΝΔΡΕΟΥ Β. ΠΑΣΣΑ.
1911

ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ

* **ΧΡΙΣΤΟΦ. ΛΑΖΑΡΗ**

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.

Ὁ ἀειμνήστos Εἰσαγγελέας Ἐφετῶν Χριστόφορος Λάζαρης ἀπὸ τῆς Λευκάδας, παράλληλα μὲ τὰ δικαστικά του καθήκοντα καὶ στὸ περιθώριον τῆς ὑπηρεσίας καταγίνονταν ἐπιτυχῶς μὲ λογογραφικὰς μελέτες καὶ τὴ λογοτεχνία.

Μετὰ τὴν ἔξοδον ἀπὸ τὸν κλῆδον ἐξέδωκε (1970) «Τὰ Λευκαδίτικα, ἐτυμολογικὸν καὶ ἐρμηνευτικὸν λεξιλόγιον τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων τῆς γῆσου Λευκάδος».

Ὑπερέστησε στὴν Ἡπειρὸ ὡς Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν καὶ μὲ τὴν κήρυξιν τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου τοῦ 1940 ὡς Ἐπίτροπος τοῦ Στρατοδικείου.

Καὶ πρὸ ἐτῶν εἶχαμε δημασιεύσει στὸ Δελτίο χαριέστατες «Δικαστικὰς Ἐνθυμήσεις». Λίγο πρὸ τοῦ θανάτου του μὲ εἶχε χαρίσει μιὰ σειρὰ, ποὺ θὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας σὲ συνέχειες καὶ θὰ μᾶς μεταφέρει στὰ δικαστικὰ ἀκροατήρια τοῦ Ἡπειρωτικοῦ χώρου μὲ ὅλη τὴ χάρη τῆς πένυχος του.

Στὸ πλημμελειοδικεῖο τῶν Ἰωαννίνων ἐδικάζετο τίς πρωῒνές ὥρες μιὰ «παράνομος κατοχὴ καπνοῦ εἰς φύλλα» μετ' ἀναβολὴν λόγῳ ἀπουσίας μαρτύρων κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν δικάσιμον.

Στὴν ἐκφώνησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ

κατηγορουμένου «Δημήτριος Κωστούλας» ὅς ποῦμε, ἕνας ἀπ' τὸ πλῆθον ἀκροατήριον φωνάζει «παρῶν» καὶ προχωρεῖ πρὸ τοῦ προεδρεύοντος τότε πρωτοδίκου ἀειμνήστου Π. Σταύρου.

—Κάθησε, τοῦ λέγει, ὁ πρόεδρος καὶ προχωρεῖ στὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ἐνῶ ὁ κλητὴρ εἶχε δείξει στὸν κατηγορούμενον τὸ ἐδώλιο γιὰ νὰ πάει νὰ καθίσει.

Ἀρχισε ἡ ἐξέταση τοῦ πρώτου μάρτυρος, «Γιάννη Κούτρα» ὅς τὸν ποῦμε αὐτὸν πού, χωρὶς κανεὶς ν' ἀντιληφθῇ τίποτα το ἀνώμαλο μέσα στὸ ἀνακάτωμα τῶν διακινουμένων μαρτύρων, δικηγόρων κλπ., προσῆλθε καὶ κατέθεσεν ὅτι πράγματι ὁ κατηγορούμενος εἶχε καταληφθῇ ἀπ' τὸν ἀστυνομικὸ σταθμάρχην τῆς περιοχῆς (πέραν τοῦ Ἀράχθου) νὰ κρύβῃ στὸ σπῖτι τοῦ παρὰ νόμῳ 4 ὀκάδες περίπου φύλλα καπνοῦ, τὸν ὁποῖον καὶ εἶχε κατὰσχει ὁ ἀστυνόμος.

Ἐξετάσθησαν ἐν συνεχείᾳ δυὸ μάρτυρες ποὺ ἐβεβαίωσαν τὰ ἴδια, ἐδιαβάσθηκε ἡ ἔκθεσις κατασχέσεως κι' ἐκλήθη ὁ κατηγορούμενος ν' ἀπολογηθῇ:

—Λέγε, κατηγορούμενε, γιατί κατεῖχες τὸν καπνὸ χωρὶς νὰ τὸν δη-

λώσης νομίμως καὶ ἄνευ ἀδείας;

— Κύριε Πρόεδρε, εἶχανε φουσκώ-
σει τὰ ποτάμια...

— Καλά. Πές μας ὅ.τι ἔχεις ν' ἀ-
πολογηθῇς γιὰ τὸν καπνὸ καὶ δὲν
πειράζει ἂν εἶχανε φουσκώσει τὰ
ποτάμια.

— Ἐγὼ δὲν ξέρω γιὰ καπνὸ· εἶχα-
νε πλημμυρίσει τὰ ποτάμια...

— Κατηγορούμενε, μὴν κάνεις πὼς
δὲν καταλαβαίνεις. Σὲ ρωτάω νὰ
μᾶς πεῖς γιατί κατεῖχες παρανό-
μως τὸν καπνὸ.

— Ψέματα κ. Πρόεδρε, ἐγὼ δὲν
εἶχα καπνὸ.

— Μά, ἐδῶ ἦρθε ὁ νωματάρχης.
Σοῦ ἔκαμε ἔρευνα στὸ σπίτι, σοῦ
θρῆκε τέσσαρες ὀκάδες καπνὸ καὶ
σοῦ τὸν κατάσχε παρουσία τῶν μαρ-
τύρων. Τί μᾶς λές πὼς εἶναι ψέμα-
τα.

— Ψέματα εἶναι κ. Πρόεδρε, εἶχα-
νε φουσκώσει τὰ ποτάμια...

— Καλά, κατηγορούμενε. Δὲ θέ-
λεις νὰ μᾶς ἀπαντήσης. Δικαίωμά
σου εἶναι. Κάθησε στὴ θέση σου.

Συνήγορος δὲν ὑπῆρχε, ἄλλη ἐ-
ρώτηση δὲν τοῦ ἔγινε. Τὸ Δικαστή-
ριο διεσκέφθη ἐπὶ τῶν ἐδρῶν, τὸν
ἐκήρυξεν ἔνοχο ἐπιεικῶς ἐν μετρία
συγχύσει καὶ τὸν κατεδίκασε σὲ 15
ἡμέρες φυλάκιση καὶ χρηματικὴ
ποινὴ δραχμῶν 400. Τὸν παρέλαβε ὁ
χωροφύλαξ καὶ τὸν ὠδήγησε στὸ
ἐδῶλιο τῶν καταδικαζομένων ἐνῶ
τὸ δικαστήριον προχωροῦσε σ' ἄλ-
λην ὑπόθεση.

Ἐπειτ' ἀπὸ λίγο ὁ μακαρίτης δι-
κηγὸρος Γ. Μαλαϊμίδης πλησιάζων
τὸν κατηγοροῦντα ἀντεισαγγελέα
τοῦ ἐνεπιστεύθη χαμηλοφώνως:

— Κύριε Εἰσαγγελέα, αὐτὸς ποὺ
δικάστηκε γιὰ τὸν καπνὸ πάει τζά-
μπα στὴ φυλακὴ.

Ὁ ἀντεισαγγελεὺς, παρὰ τὴν κα-
τάπληξη ποὺ τοῦ προξένησε ἡ φρά-
σις τοῦ κατὰ πάντα ἐγκρίτου καὶ
εὐγενεστάτου δικηγόρου, ποὺ ὅπως
διετυπώθη ἀποτελοῦσε ἀνοίκειον
μομφὴν κατὰ τῆς δικαστικῆς ἀπο-
φάσεως, τοῦ ἀπήντησεν ἡρέμως:

— Τί νὰ γίνῃ; Ὅλοι οἱ παρανο-
μοῦντες τζάμπα καταδικάζονται.

Τότε ὁ Μουλαϊμίδης, ἀντιληφθεὶς
τὴν παρεννόησιν ἔσπευσε νὰ ἐπα-
νορθώσῃ:

— Μὲ συγχωρεῖτε, δὲν ἐξεφράσθην
σαφῶς. Ἦθελα νὰ πῶ πὼς αὐτὸς
ποὺ δικάστηκε δὲν εἶναι ὁ κατηγο-
ρούμενος!

Καὶ ὁ ἀντεισαγγελεὺς γιὰ νὰ μὴν
ἀποσπασθῇ ἡ προσοχή του ἀπὸ τὴν
ὑπόθεση ποὺ ἐδικάζετο, ἐπεφυλά-
χθη:

— Παρακαλῶ, λίγη ὑπομονὴ νὰ
συνεννοηθοῦμε στὴ διακοπὴ.

Ἐπειτ' ἀπὸ λίγο, ἐνῶ τὸ δικαστή-
ριον διέκοψε πρὸς ἀναψυχὴν καὶ ἀ-
πεσύρθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν δια-
σκέψεων, ὁ ἀντεισαγγελεὺς κατε-
βαίνοντας ἀπ' τὴ θέση του συναντή-
θηκε μὲ τὸν ἀναμένοντα Μουλαϊμί-
δην ὁ ὁποῖος καὶ τοῦ ἐξήγησε:

— Αὐτὸς ὁ ἀνόητος δὲν εἶναι ὁ κα-
τηγορούμενος. Εἶναι ὁ πρῶτος μάρ-
τυς κατηγορίας. Στὴν προηγούμενη
δικάσιμο τῆς ὑποθέσεως εἶχε προ-
σέλθει ὁ κατηγορούμενος ἀπὸ δύο
μέρες πρὶν. Οἱ μάρτυρες ὅμως ποὺ
ξεκίνησαν τὴν παραμονὴ δὲν ἐμπό-
ρεσαν νὰ περάσουν τὰ ποτάμια λό-
γω πλημμυρῶν. Ἡ ὑπόθεσις ἀνε-

βλήθη καὶ οἱ μάρτυρες ἐτιμωρήθηκαν γιὰ λιπομαρτυρία. Αὐτὸς ὁ μαγκούφης, τσομπάνος σ' ἓναν τσέλιγκα, δὲν εἶχε ξαναπάει σὲ δικαστήριον. "Όταν ἔλαβε τὸ χαρτί τῆς τιμωρίας καὶ τὴν κλήση γιὰ σήμε-
ρα, ἐρώτησε κάποιον τί πρέπει νὰ κάμη γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὴν τιμωρία καὶ τοῦπαν ὅτι πρέπει νὰ κάμη ἀνακοπὴ γιὰ τὴ λιπομαρτυρία καὶ νὰ παρουσιασθῇ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου. Σήμερα ὁ κατηγορούμενος ἐπροτίμησε νὰ μὴν προσέλθῃ. Ἐτοῦτος, μὴ ξέροντας πῶς οἱ ἀνακοπὲς τῶν λιπομαρτύρων δικάζονται μετὰ τὴν ὑπόθεση, μόλις ἄκουσε τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου ἐφώνησε «παρῶν», παρεξηγώντας τὴ συμβουλὴ πού τοῦειπαν, νὰ παρουσιασθῇ, κι' ἔτσι χωρὶς κανεὶς νὰ τὸν πάρῃ μυρωδιὰ εὐρέθη-
κε κατηγορούμενος. Κι' ὅταν τὸν ξαναφώνησαν ὡς μάρτυρα, προσῆλθε, ἐξητάσθη καὶ μέσα στὸ ἀνακᾶ-
τωμα τῶν ἀποχωρούντων λοιπῶν μαρτύρων ξανακάθησε στὸ ἐδώλιο ὑποδύομενος ἐν τῇ χαζομάρα του διπλὸν ρόλον. Κι' ὅταν ὁ Πρόεδρος τὸν ξανακάλεσε ν' ἀπολογηθῇ, αὐ-
τὸς προσπαθοῦσε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀνακοπὴ του καὶ κοπάνηγε πῶς «φουσκώσαν τὰ ποτάμια» καὶ δὲν μπόρεσε νὰ προσέλθῃ στὴν πρώτη δικάσιμο.

Αὐτὰ ὅλα μοῦ τᾶειπε ὁ τσέλιγκας πού τὸν ἔχει τσομπάνο καὶ θρίσκειται ἐδῶ νὰ τὸν παραλάβῃ γιατί ἔχει τὰ πρόβατα ἔρημα στὸ βουνό, ὅταν εἶδε πῶς ἔκατσε καὶ δικάστη-
κε γιὰ κατηγορούμενος μοῦ ἀνέθε-
σε νὰ τὸν ξεμπλέξω.

—Περίφημα, κ. Μουλαϊμίδη· ἄρ-
χισαν τώρα καὶ οἱ τσομπάνηδες νὰ
μᾶς δημιουργοῦν δικονομικά προ-
βλήματα, ἀποκρίθηκε ὁ ἀντεισαγ-
γελεύς. Νὰ ἰδοῦμε τώρα πῶς τὰ ξε-
μπερδεύομε!

Ἐν συνεχείᾳ, διανοούμενος τὸν
τρόπον λύσεως τοῦ Γορδίου, ἐπρο-
χώρησε στὴν αἴθουσαν τῶν δικα-
στῶν καὶ τοὺς ἀνήγγειλε τὴν ἐμπλο-
κὴν. Οἱ ἄνθρωποι περιῆλθον εἰς εὐ-
λογον ἀμηχανίαν διότι στὶς διατά-
ξεις τῆς παλαιᾶς ποινικῆς Δικονο-
μίας πού ἴσχυε τότε δὲν προεβλέ-
πετο παρομοία περίπτωσις.

Ὁ ἀντεισαγγελεύς ἐσκέφθη ὅτι
τὸ πρᾶγμα ἔπαιρνε διόρθωση μὲ εἰ-
σαγωγὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀντιρρή-
σεων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ὡς ἀφο-
ρώσης ἄλλο πρόσωπον καὶ ὅχι τὸν
ἐκ πλάνης καὶ συγχύσεως ἐμφανι-
σθέντα ὡς κατηγορούμενον.

Ὁ Πρόεδρος ὁμῶς ἀντιπαρετήρη-
σε :

—Καλὰ γιὰ τοῦτον, ἀλλὰ γιὰ τὸν
ἀπόντα πού τὸν δικάσαμε κατ' ἀν-
τιμωλίαν τί θὰ γίνῃ; Βρὲ τί μπλέ-
ξιμο μᾶς ἔκαμε ἓνας ἀνόητος χω-
ρὶς νὰ τὸν καταλάβωμε κανεὶς!

Ἀλλὰ κι' αὐτὸ θρῆκε τὴ λύση
του κατὰ τὰς ἐρμηνευτικὰς ὑποση-
μειώσεις εἰς τὰ ἄρθρα 88, 225, 261
κλπ., εἰς τὸν πανδέκτην τῆς παλαι-
ᾶς ποιν. Δικονομίας τοῦ Π. Κασίμη.

Όταν ἐπανελήφθη ἡ συνεδρίασις
ὁ ἀντεισαγγελεύς ὑπέβαλε προφο-
ρικὰ τὰς ἀντιρρήσεις του κατὰ τῆς
ἐκτελέσεως τῆς καταδικαστικῆς ἀ-
ποφάσεως τῆς ἀφορώσης τὸν Δ. Κω-
στούλαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐμφα-

νισθέντος με τὸ ὄνομα τοῦτο Ἰω. Κούτρα καὶ ἐπρότεινε τὴν διόρθωσιν τῆς ἀποφάσεως δι' ἀμφοτέρους.

Ὁ Μουλαϊμίδης παρέστη συνήγορος τοῦ ἐμπλοκέως ὁ ὁποῖος ἐκλήθη νὰ ἐξηγήσῃ γιατί ἐφώναξε «παρῶν» εἰς τὴν ἐκφώνηση τοῦ ὀνόματος τοῦ Δημ. Κωστούλα. Καὶ ὁ Πρόεδρος ἐρωτᾷ:

—Πῶς λέγεσαι;

—Ἰωάννης Κούτρας.

—Γιατί εἶπες παρῶν ὅταν ἐφώναξα τὸν Δημ. Κωστούλα;

—Ἔτσι μοῦχαν πεῖ κ. Πρόεδρε... Μουλαϊμίδης:

—Βρὲ ζωντανό, σοῦεῖπανε νὰ πῆς παρῶν στὸ ὄνομα τοῦ Κωστούλα, ἢ σοῦεῖπανε νάχῃς τὸ νοῦ σου ὅταν φωνάξουν τὸ ὄνομα τοῦ Κωστούλα καὶ νὰ πῆς «παρῶν» ὅταν ἀκούσης τὸ δικό σου τ' ὄνομα; Καταλαβαίνεις τί μπέρδεμα ἔκαμες ἐδῶ μέσα;...

Ἐκλήθησαν οἱ ἄλλοι δυὸ μάρτυρες τῆς ὑποθέσεως Κωστούλα, διεπιστώθη τὸ λάθος, ἀπελύθη ὁ Κούτρας, ἐδικάσθη ἐρήμην ὁ Κωστούλας καὶ ἀπηλλάγησαν οἱ λιπομάρτυρες ἀφοῦ πράγματι εἶχαν φουσκώσει τὰ ποτάμια....

Ἦταν ὅμως μοιραῖο νὰ συνεχισθῇ ἡ δικάσιμος καὶ μ' ἄλλη εὐθυμη παρεννόηση ὅταν ἐξεφωνήθη τὸ ὄνομα ἄλλου κατηγορουμένου.

Ὁ ἄνθρωπος ἐφώναξε «παρῶν» καὶ προσήλθε πρὸ τοῦ προέδρου.

—Κάθησε· τοῦ λέει ὁ πρόεδρος, κι' αὐτός ὑποχωρεῖ μισὸ θῆμα καὶ σταυροποδιάζεται ἀθέατος στὸ πά-

τωμα. Ὅταν ἐκλήθη πρὸς ἐξέτασιν ὁ πρῶτος μάρτυς, παρέκαμψε τὸν κατηγορούμενο μὲ μιὰ ἀριστερὴ καμπύλη κι' ἔφθασε πρὸ τοῦ προέδρου. Ἀφοῦ ἐξετάσθηκε αὐτός ὁ δεῦτερος καὶ προσέρχεται διαγράφων καμπύλην δεξιάν, κι' ἔπειτ' ἀπ' αὐτὸν ὁ τρίτος προσέρχεται ὁμοίως μὲ καμπύλην ἀριστεράν.

—Περίεργο! λέγει ὁ πρόεδρος! Δὲ φαίνεται νά'ναι μεθυσμένοι πρῶτ - πρῶτ, ἀφοῦ μιᾶνε σωστά, ἀλλὰ γιατί δὲν μποροῦν νὰ περπατήσουν ἴσια... Νάρθη ὁ κατηγορούμενος...

Κι' ἐνῶ ὁ πρόεδρος, ἀπὸ συνήθειαν ἔστρεφε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἐδώλιον τῶν κατηγορουμένων, ἀντιλαμβάνεται ἐκπληκτος τὸν κατηγορούμενον ν' ἀναθρώσκη ἀπ' τὸ πάτωμα σὰν ἐλατήριο πρὸ τοῦ δικαστηρίου!

—Βρὲ ἄνθρωπε, ποῦ θρέθηκες ἐδῶ;

—Ἄμ' δὲν μοῦπες νὰ κάτσου κύρ Πρόεδρε;

Ἐκρηγξίς ἱλαρότητος ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον συνεπλήρωσε τὸ σκηνικὸν κι' ἔφερε λίγη ψυχικὴ δροσιὰ μέσα στὴν αὐχμηρὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ δικαστηρίου.

Ἀναμνήσεις τοῦ πρώτου εἰσελθόντος εἰς τὰ Ἰωάννινα

Ἕλληνας Ἀποσπασματάρχου Ἰωάννου Κοσσυβάκη

κατὰ τὴν 21ην Φεβρουαρίου 1913

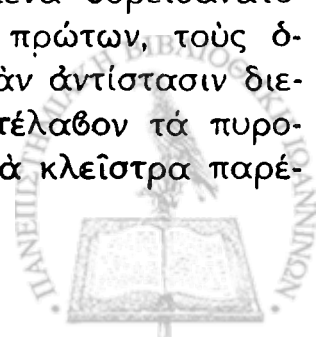
Ἦτο μεσονύκτιον τῆς 19ης Φεβρουαρίου. Εὕρισκόμεν ἑντὸς τοῦ χωρίου Τσαρκοβίστας τοῦ Τμήματος Σουλίου ἐπὶ κεφαλῆς σώματος ἀνταρτῶν, ἀποσπάσματος μου. Τότε ἔφθασαν αὐτόθι ὁ ταγματάρχης πρῶην λοχαγὸς Δέγλερης, ὁ λοχαγὸς Μπουκουβάλας καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Σταμουλάκης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦς ἀνδρῶν, διατεταγμένων, ὅπως, ἀφοῦ καταλάβουν διὰ νυκτὸς τὰς κάτωθι τῶν ὀρυγμάτων τοῦ Ἀγίου Νικολάου θέσεις, ἀναμείνουν τὴν πτῶσιν τῆς Τσούκας, κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων τῆς ὁποίας θὰ ἐπιτίθεντο τὰ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ Ἀντισυνταγματάρχου Χ. Μαλάμου ἀνταρτικά σώματα, μετὰ δὲ τὴν πτῶσιν αὐτῶν νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν εἰρημένων ὀχυρωμάτων.

Ἀπὸ τῆς 27 Νοεμβρίου εὕρισκοντο ἐν Δραμεσοῖς τὰ ἐθελοντικά σώματα Μπόλλα, Γρηγ. Κοσσυβάκη, Κολοβοῦ, Παπαγιάννη, Λουκάκου κλπ., τὴν δὲ 10ην Φεβρουαρίου ἦλθεν αὐτόθι καὶ ὁ ἐπόπτης λοχαγὸς Ἀλέξανδρος Ἀποστόλου μὲ τὸν λόχον του.

Ἄμα ὥς ἐκοινοποιήθη ἡ περὶ καταλήψεως τῶν κάτωθι τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Ἀγίου Νικολάου διαταγή, ὁ λοχαγὸς Ἀλεξ. Ἀποστόλου ἔσπευσε νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ νὰ συγκεντρώσω τὸ σῶμα μου καὶ κατέλθω πρὸς ὑπάντησίν των. Ὄντως τὴν 2αν μεταμεσονύκτιον ὥραν εὕρισκό-

μεν μεθ' ὄλων τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν μου ἀνταρτικῶν σωμάτων παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ διοικούντος λοχαγοῦ Περ. Δέγλερη, ὅστις μοὶ ἀνεκοίνωσε τὴν περὶ ἐπιθέσεως διαταγὴν, ἀναθέσας συνάμα τὴν διάταξιν τῆς μάχης εἰς ἐμέ, ὥς γνωρίζοντα τὸ ἔδαφος.

Εἶναι ἤδη ἡ 1η πρωϊνὴ ὥρα. Ἀρχεται ἡ ἐκκίνησις, καὶ ὁ μὲν λοχαγὸς Μπουκουβάλας καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Σταμουλάκης καταλαμβάνουν τὸ ἀριστερὸν τῆς παρατάξεως, ὁ δὲ λοχαγὸς Ἀλεξ. Ἀποστόλου τὸ κέντρον καὶ ἐγὼ θέσιν ἀκριβῶς ἔμπροσθεν λόχου τοῦ λοχαγοῦ Ἀλ. Ἀποστόλου καὶ εἰς ἄκρον ὁ λοχαγὸς Α. Ἀποστόλου διατάσσει ἔφοδον διὰ τῆς λόγχης. Οἱ Τούρκοι μὴ δυνάμενοι ν' ἀνθέξωσιν ἐπὶ πλέον, ἤρχισαν ν' ἀποχωροῦν ἀτάκτως, οὕτω δὲ κατελήφθησαν τὰ τέσσαρα πρῶτα πυροβόλα πλήρη παρ' ἡμῶν καὶ ἕτερα τέσσαρα εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Καταφθάσαντες ἐν τῷ μεταξὺ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ Δέγλερης, Μπουκουβάλλας, διέταξαν τὴν σύνταξιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν ἐπ' ὀλίγον ἀνάπαυσιν, ἐγὼ δέ, τῇ ἐντολῇ αὐτῶν, συνήντησα μερικοὺς Τούρκους, οἵτινες ὑπεστήριζον ἕτερα τέσσαρα πυροβόλα, εὕρισκόμενα βορειοανατολικῶς τῶν ὀκτῶ πρώτων, τοὺς ὁποίους μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν διεσκόρπισα καὶ κατέλαβον τὰ πυροβόλα ταῦτα, ὧν τὰ κλειστὰ παρέ-

δωκα εἰς τὸν λοχαγὸν Περ. Δέγλε-
ρην.

Οὕτως ἔπεσεν ἡ Τσούκα καὶ ὁ
Ἅγιος Νικόλαος. Θέαμα ἀπερίγρα-
πτον! Οἱ ἐν Μανωλιάσα Τουρκοί,
ἀντιληφθέντες τὴν πτῶσιν τῆς Τσι-
ούκας καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἤρ-
χισαν φεύγοντες προτροπάδην πρὸς
τὰ Ἰωάννινα. Οἱ τὴν Τσιούκαν κα-
ταλαβόντες ἡμέτεροι, κατερχόμενοι
πρὸς τὸν Ἅγιον Νικόλαον, συνην-
τήθησαν μεθ' ἡμῶν. Τὸ ἀπόγευμα ἀ-
νεφάνη ἐρχόμενος ὁ ἀντισυνταγμα-
τάρχης Ἰων. Βελισσαρίου, πρὸς
τὴν Ραψίσταν, ἐγὼ δὲ μετὰ τὸ σῶμα
μου καὶ τμήμα εὐζώνων ἐκ τοῦ σώ-
ματος αὐτοῦ, ἐπετέθη κατὰ τῶν ὀ-
χυρωμάτων τοῦ Ντουρούτη. Οὕτως
ἔληξεν ἡ 20 Φεβρουαρίου.

Τὴν πρωτὴν τῆς 21ης Φεβρουαρίου,
κατερχόμενος πρὸς τὰ Ἰωάννινα,
συνήντησα ἑξωθι τοῦ Σταυρακίου,
ὁμάδα Τούρκων, ἣν διεσκόρπισα,
καὶ οὕτως εἰσῆλθον ἀκωλύτως πλέ-
ον εἰς Ἰωάννινα, κατευθυνθεὶς δὲ
εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὕψωσα ὑπὸ τὰς
εὐλογίας τοῦ Μητροπολίτου Γερ-
θασίου τὴν ἔνδοξον ἡμῶν σημαίαν
φυγαδευμένην ἐκεῖθεν πρὸς 481 ἐ-
τῶν, μεθ' ὃ ἄνδρες τοῦ σώματός μου
ὁ Τζουθάρας καὶ ὁ Πάσχος, μετα-
βάντες εἰς τὸ περιώνυμον φρούριον
τῶν Ἰωαννίνων, ἤνοιξαν τὰς αὐτόθι
φυλακὰς καὶ ἀπέδωκαν τὴν ἐλευθε-
ρίαν εἰς τοὺς ἐν ταῖς αὐταῖς κρα-
τουμένους, ἅπαντας κατηγορουμέ-
νους ἐπὶ συνεννοήσει, μετὰ τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ Στρατοῦ.

Μετὰ τὸ πρῶτον χαρμόσουνον τοῦ-
το γεγονός, ἐγενόμην ἀνάρπαστος
παρὰ τοῦ ἐνθουσιώδους πλήθους
τῆς πόλεως καὶ ἐν ἐκστάσει εὔρε-

θείς, ἐνόησα ἐν τέλει ὅτι ἐφιλοξε-
νούμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δικηγό-
ρου Στούπη, ὃν διὰ πρώτην φοράν
ἐγνώριζον τότε.

(Ἐφημ. Ἡπειρος, 21.2.1914)

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΕΡΤΟΔΟΥΛΟΣ

Συμπληρώνονται τοῦτον τὸν Ἀπρίλη
τέσσαρα χρόνια ἀπὸ τότε, πού ἕνας ξεχω-
ριστὸς Ἡπειρώτης, ὁ Συνεργάτης μας Ἀ-
πόστολος Βερτόδουλος ἄσκητος περπατητῆς
τοῦ Ἡπειρωτικοῦ χώρου, στρατολάτης, ὀ-
ρειβάτης, καλλιτέχνης - Φωτογράφος κά-
θε ὁμορφίᾳ αὐτοῦ σὲ μιὰ ἐκδρομὴ στὰ
Γραμμενοχώρια ἄφησε τὴν τελευταία πινθί-
α του μ' ἕνα τελευταῖο γ. λ. ἰ. κ. τῆς μα-
γικῆς μηχανῆς του.

Πρόσφερε πολλὰ ὁ Ἀποστόλης στὴν
Ἡπειρο. Θὰ μείνουν ἀληθινοὶ κληρο-
νομίαι ἐγγράμων διαφανειῶν στὴν Ἀρχαιο-
λογικὴ Ἑταιρεία ὁργανωμένους ἀπὸ τὴν
Ἑταιρεία μας.

Ἀποθησαυρίστηκε γιὰ πάντα στὸ Δελ-
τίο μας ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ ἔργου του,
ἀληθινὸ φωτογραφικὸ ἀπόκτημα προστι-
τὸν γιὰ κάθε φιλόστορα καὶ ἐρευνητῇ.

Μάγος τῆς μηχανῆς, ἐκλεκτικὸς στὰ
θέματα, ἀπόψεων οἰκισμῶν καὶ μνημείων
καὶ μάλιστα στὴν ἐκτέλεση, γνώστης τοῦ
τόπου μας καὶ ἀπὸ τὶς ἐπαγγελματικὲς του
ἐνασχολήσεις (δημόσια ἔργα) καὶ ἀπὸ τὸ
χόμπυ τῆς ὀρειβάσεως συνδύασε τὰ σπάνια
ἐνυπάρχοντα σ' αὐτὸν προτερήματα γιὰ νὰ
μᾶς δώσῃ τὸ μεγάλο ἔργο του μετὰ τὴν ἀ-
νιδιοτέλεια καὶ ἀφιλοκέρδεια, πού τιμοῦν
τὴ μνήμη του καὶ τὸν τόπο μας, πού ὠφε-
λίβηκε ἀπ' αὐτά.

Δοκιμάσαμε συγγίνηση καὶ πόνο, πού
μᾶς ἔλειψε.

ΠΟΛΥΕΔΡΙΚΑ**Χρυσάνθης Ζιτσαίας – Ποιήματα – Θεσσαλονίκη 1986****ΤΟΥ Γ. ΒΡΕΛΛΗ**

Την 25η ποιητική συλλογή της κυκλοφόρησε η κορυφαία Ηπειρώτισσα ποιήτρια Χρυσάνθη Ζιτσαία, με τίτλο «Πολυεδρικά». Σελίδες 48. Ποιήματα σ' ελεύθερο και παραδοσιακό στίχο 39. Η «ταυτότητα» σε θέση προλόγου. «Πάντα ένα Στίχο αναπνέω και ζω. — Μ' ένα Στίχο προσεύχομαι. — Κάτω από ένα Στίχο στεγάζομαι. — Πάνω σ' ένα Στίχο άκουμπάω να μη πέσω».

Κάτω από το πρίσμα του βίου ο εαυτός της πάντα ανήσυχος και πάντα δημιουργικός αντανακλά με φωτερά σύμβολα, φάσεις της ζωής, βιώσεις, εντυπώσεις και αντιδράσεις, τυλιγμένες στις πνευματικές ανταύγειές της.

Αυτοβιογραφείται σ' ένα ωκεανό αντανακλάσεων της ποιητικής της ψυχής. Επισημάνσεις και προβληματισμοί τη δεσμεύουν σαν ερευνήτρια ψυχοσυναισθηματικών καταστάσεων. Και δοκιμάζει «την αντοχή της πίστης — στη συντριβή της διάψευσης». Ολόκληρο το περιεχόμενον ομοάκτινο πλέκει πολυμορφισμό στην ποίηση και πολλαπλότητα θεματική εκδηλωμάτων. Όλα βουτιούνται σ' ηλιόχαρα αντιφεγγίσματα ειδολογικής διείσδυσης, σε μαρμαρυγών πέπλα.

Εξορμά η εμπνευστική και βαθυ-

στόχαστη δύναμη μετωπικά και πλευρικά από καταβολές, εσώτερη διάθεση, ταλέντο και πείρα χειροζύμωτη. Μαστιγώνει τη μνήμη κι' ανάπλαση. Μεγάλη η εμβέλεια της διαχρονικής αντίληψης και η συληπτική ικανότητα μέσα σε φωταυγείς συστοιχίες και παράλληλες τοποθετήσεις ερεθισμάτων, επιζήσεων και πράξεων. «Με το σπαθί μου — σε πολεμάω ζωή. — Λέγεται Στίχος». Συνοδός υποκρουστικός το άσμα του βίου. «Και φέρνουν τα κρυφά μηνύματα — με τον αχό του τραγουδιού — για τις σημαδιακές μεγάλες ώρες».

Η ποίησή της ένα μεγαλόπρεπο ουράνιο τόξο ιριδικό, καλύπτει αντικατοπτρισμούς ψυχισμού, απαυγάσματα συλλογισμών, αναλαμπές φιλοσοφίας, σπινθηρισμό θεϊκιάς ουσίας, ιδεολογική θεώρηση. Συναντάς θαλπωρή και ηλιόκαμμα, αχνοφέξιμο και εκθαμβωτική, αποκαλυπτική προβολή και απολαμβάνεις το στροβίλισμα των σκέψεων στα υποσυνειδησιακά βάθη και στα ύψη του στοχασμού. Πάντα ακτινοβόλες οι εκπομπές της πνευματικότητας και του συναισθηματικού κόσμου λαμποκοπούν.

Η Χρυσάνθη Ζιτσαία ενεργεί και σκέφτεται, προσανατολισμένη παν-

ανθρώπινα σαν πραγματική στην αποστολή της ποιήτρια, σαν Ηγερία υπεύθυνη που τροφοδοτεί ιδανικά και αξίες και που καθορίζει κατευθυντήριες διαστάσεις. «Με την αλήθεια του ν' αντικρυστείς. — Να το παραδεχτείς. — Ακόμα και σαν ήτα οδυνηρή, — να το τιμήσεις». Στοιχειοθετεί εμπράγματα τον ορισμό της ποίησης και τη θέση του ποιητή και θέτει τα περίγυρα της έννοιας αυτής σε ανάπτυξη. Ανάσα, βλέμμα, καρδιόχτυποι για τη σοδειά της ποίησης.

Κάπως ελεγειακή και συγκινητικά ανθρώπινη και με στωϊκή εγκαρτέρηση η αντιμετώπιση του τρίτου μεγάλου γεγονότος της ζωής. «Κι άμποτε Θεέ μου έτσι ορθή — στην πόρτα να με θρεί — της θείας σου βουλής ο Ερχόμενος — κι από το χέρι να με πάρει φιλικά — σαν έτοιμην από καιρό — για της ζωής το ύστατο πιά χρέος».

Πολύ ευαίσθητη, ρωμαντική. Σφιχταγκαλιασμένη στη ζωή και στην ονειρόπτηση αφήνει τη λυρική διάχυση «ν' ανθίσει το κρινάκι» στην αλμυρή ακτή. Σ' αυτό — δάκρυ λυρικό της πικροθάλασσας. — Του πόνου γλυκύτατο απόσταγμα». «Κι ένα σου στίχο σαν δροσοσταλίδα — να τρέμει σ' ενός φύλλου την παλάμη».

Νοσταλγίες των παλιών, της παράδοσης, των γενεών, της γενέτειρας. Φυσιολάτρισα. Προσδοκίες το λάβαρο κολπώνει από τα μυστικά βάθη. «Όλη η πλάση απόψε μελωδεί — λυτρωτικά τ' όνομα το δικό σου προσμονή». Μια αμεσότητα με τον παλμό διατηρεί και εμβαθύνει

αφετηρίες και τέρματα. «Τί την ήθελες την επιστροφή — σε μέρη απαρνημένα;» Να μη παραπατήσεις και να φτάσεις, — έτσι ορθός, ιδανικός, αδέκαστος — καθώς ξεκίνησες».

Βρίσκεται η Χρυσάνθη Ζιτσαία στο νοητικό επίκεντρο, στην ουσία. Και τρυγά και μαζεύει και προσφέρει το νάμμα της. «Τι δεν προσμένουν οι καιροί — τ' αλάθητο της ζυγαριάς να κρίνουν. — Τη γνώμη που σωστά ν' αποτιμήσουν».

Νιώθει μέσα της τη «χαοτική απειλή». «Τα αιχμαλωτίσαμε ή μας αιχμαλώτισαν — εκείνα της ζωής τ' αδάμαστα στοιχεία;» Κι έτσι θεωρεί «την τραγωδία να γεννιέται και δίχως κάθαρση να τελειώνει. «Οραματίστρια ζει δραστηριοποιημένα στο δικό της φωτερό κόσμο, που τον συνειδητοποιεί και τον εξιδανικεύει με την αφαίρεση στα δικά της μέτρα.

Μέσα από μια «χαραμάδα» βλέπει το φως και σταθμίζει την πορεία της. «Να μετράς — του χρόνου τη διάσταση, — επίμονα ανιχνεύοντας — της αλήθειας το βάρος πάνω στην ιστορία τα βήματα». Παλεύει και κρίνει. «Ο ερχομός του Εωσφόρου δεν ταραίζει της μυστικής πηγής το λάλον ύδωρ». Αγωνιά και αγωνίζεται.

Τραβάει το δρόμο της. «Τούτος ο δρόμος, ύπνο δε σηκώνει. — Σ' εγρήγορση η ψυχή πάντα κι αμάχη. — Κι ας είσαι μιαν αδύναμη ανεμώνη — σ' ενός φευγάτου ονείρου σου τη ράχη». «Να μετράς αρχίζοντας από των λόγων και των έργων (ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 168)

ΤΟ ΚΛΕΟΣ ΤΗΣ ΔΡΟΒΙΑΝΗΣ

(Ἀνέκδοτη ἐπιστολή)

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.

Ἀνακύρω ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο μου χειρό-
γραφο γράμμα ἀπευθυνόμενο στὸν γνωστὸ
λόγιο Γιώργο Πράτσια ἀπὸ ὁμώνυμο συγ-
γενή του.

Ὁ ἀλησμόνητος φίλος μου, χρόνια συ-
νεργάτης τῆς «Καθημερινῆς» λογοτέχνης
- κριτικὸς μου τὸ εἶχε στείλει γιὰ τὸ πε-
ριοδικό.

Ἡ Δρόβιανη τῆς Βορ. Ἡπείρου εἶναι
φωτοβόλος γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ἐπιστήμη καὶ
τὰ ἐλληνικὰ Γράμματα. Τουλάχιστον 5 κα-
θηγητὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου
ἀριθμοῦσε τὰ τελευταῖα 90 χρόνια. Τὸ Μί-
νο Λάππα Φιλολογίας, Ἄνδρ. Πράτσια
Ἰατρικῆς, Χρήστο Πράτσια Νομικῆς,
Σπύρο Καλλιάρφα Φιλοσοφικῆς, Θεμ. Βο-
λίδη. Πολλοὺς δασκάλους καὶ λογίους καὶ
στελέχη τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου στὴν Ἀ-
θήνα, τὴν Πάτρα καὶ τὴν Αἴγυπτο.

Ἡ χειρόγραφη ἐπιστολὴ γραμμένη ἀπὸ
Πράτσια πρὸς Πράτσια ἀναφέρεται
στὴ γενεαλογία τῶν Πρατσιαίων καὶ μά-
λιστα στὸ γενάρχη τῆς οἰκογενείας Γιάννη
Πράτσια καὶ τοὺς ἀγῶνες του ἐναντίον
τοῦ Ἀλῆ Πασῆ γιὰ νὰ μὴ μπεῖ ἡ Δρό-
βια (ἡ Δεδρόβιανη κατὰ τὸν Δροβιανίτη
Ν. Μυστακίδη) κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ τοῦ
Βεζύρη.

Λουτράκιον 28 Μαρτίου 1955

Ἀγαπητὲ Γεώργιε Α. Πράτσια
εἰς Ἀθήνας.

Προφές τὸ θράδυ ἔλαβα τὸ ἀπὸ

24 τρέχ. γράμμα σας τὸ ὁποῖο μοῦ
ἐπανέφερε εἰς τὴν μνήμην τὰ γλυ-
κὰ νεανικά μου χρόνια εἰς τὴν Ἀ-
θήνα ποὺ ἤμην σπουδαστῆς εἰς τὴν
Φαρμακευτικὴν ἀπὸ τὰ ἔτη τοῦ 1889
—1893 μὲ ἔξοδα τοῦ ἀδελφοῦ μου
Ἰσιδώρου ποὺ εἶχε Φαρμακεῖον εἰς
τὴν Μανσούρα καὶ ἐν μέρει τοῦ ἐν
Ἀλεξανδρείᾳ ἀδελφοῦ τοῦ πατρός
μου Ἀριστοτέλη, καὶ τὰ ὁποῖα χρό-
νια ἢ 1891 ἢ 1892 ἐπέρασα εἰς ἓν
ἀπὸ αὐτὰ μὲ δραματικὲς περιπέ-
τειες μαζὶ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ
αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν ἀπὸ ἓναν συγχω-
ριανὸ γραμματέα τοῦ Νομισματι-
κοῦ Μουσείου ὑπὸ τὸν διευθυντὴν
Σβορώνον στεγαζομένου τότες εἰς
τὴν Ἀκαδημίαν καὶ κατέληξα εἰς
τὴν προκυμαίαν τοῦ Πειραιῶς.

Ἐὰν θὰ ἔλθετε ἐδῶ τὰς ἡμέρας
τοῦ Πάσχα θὰ σᾶς τὰς εἶπω διὰ ζώ-
σης ἐὰν μὴ νὰ μοῦ γράψετε νὰ σᾶς
τὰς γράψω διότι ὁ ἄνθρωπος πρέ-
πει νὰ ἡξεύρῃ τὸ παρελθόν καὶ ἂν
μὲν ἦνε καλὸν νὰ τὸ ἀκολουθῇ ἐὰν
μὴ νὰ τὸ ἀποφεύγῃ.

Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ τὴν Δρόβιανη τώ-
ρα ἀπόμαχος φαρμακοποιός. Αἱ
Ἀλβανικαὶ Ἀρχαὶ μὲ ἔχουν κάμει
ἀπέλασιν ἀπὸ τὸ 1945 ἐπειδὴ ἔχω
Ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν, 4 ἔτη πέρα-
σα πρόσφυξ εἰς τὴν Κέρκυραν καὶ
ἄλλα 5 τῶρα ἐδῶ, δὲν ἔχω ποῦ ἀλ-

λοῦ νὰ ὑπάγω ἕως ὅτου ξανανοίξῃ, ἂν ἀνοίξῃ, πάλιν ὁ δρόμος διὰ νὰ γυρίσω εἰς τὸ σπίτι μου, τὸ ὁποῖον σπίτι μας ὑπῆρξε περίπου ἀπὸ 200 ἐτῶν Πατριαρχικὸν μὲ ἱστορίαν ἕνας ἀνοιχτόκαρδος εἰς Τούρκους καὶ Χριστιανοὺς ξενῶν, ψωμοδοτικός πού ἐξώδευε 40 ὀκάδες ψωμί κάθε ἡμέραν διὰ τὸ προσωπικὸν καὶ διὰ τοὺς διαθάτας ξένους του, φιλόπατρι ἡρωϊκὸν πού ὁ γενάρχης Του Γιάννη Πράτσικος ἔχει ἀποθάνει στὰ Γιάννενα εἰς τὰς φυλακάς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὁ ὁποῖος τοῦ ἐζήτηι νὰ τῷ πωλήσῃ τὴν Δρόβιανην καὶ ὁ Γιάννης τοῦ ἀπαντοῦσε δὲν εἶνε δική μου ἡ Δρόβιανη νὰ τὴν πουλήσω ἔξ οὗ καὶ τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι τοῦ χοροῦ μας.

«Ὁλος ὁ κόσμος κι' ὁ ντουνιάς
φοβερέμ' Ἀλῆ πασᾶ
σὲ προσκυνάει Βεζύρ' ἀφέντη.

Ἔνα χωριὸ εἶν' ἡ Δρόβιανη φο-
βερέμ' Ἀλῆ πασᾶ

δὲν προσκυνάει Βεζύρ' ἀφέντη
ὁ Πράτσικος σὲ πολεμάει, φοβε-
ρέμ' Ἀλῆ πασᾶ

γιὰ τὸ χωριὸ του, Βεζύρ' ἀφέντη
μ' αὐτὰ τὰ γρόσια πολεμάει, φο-
βερέμ' Ἀλῆ πασᾶ

καὶ μὲ τὰ λόγια, Βεζύρ' ἀφέντη,
στὰ Γιάννενα τὸν πάϊσανε, φοβε-
ρέμ' Ἀλῆ πασᾶ

φυλακισμένον, Βεζύρ' ἀφέντη
τοῦ λυώσανε τὰ κόκκαλα, φοβε-
ρέμ' Ἀλῆ πασᾶ

γιὰ τὸ χωριὸ του, Βεζύρ' ἀφέντη.

Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ κάθε τι ἐν-
τός του πρέπει ὁ ἴδιος νὰ τὸ αἰσθά-

νεται, δὲν ἡξεύρω ἂν τὸ αἰσθάνεσθε
ἔσεῖς αὐτὸ τὸ τραγοῦδι, ἀλλ' ἐπει-
δὴ ἔσεῖς εἴσθε ὁ μισὸς Δροβιανίτης
καὶ μισὸς Βαλαωρίτης, θὰ πρέπει
νὰ τὸ αἰσθάνεσθε.

Ὁ Σιδέρη Πράτσικος θὰ ἦτο υἱὸς
τοῦ Γιάννη Πράτσικου, ἔχει σπου-
δάσει εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν
τῆς Κερκύρας. Ἐπειδὴ οἱ δικοὶ του
τότετες ἦσαν προμηθευταὶ εἰς σφάγια
εἰς τὸν Ἀγγλικὸν στρατόν, μετὰ
τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Βασιλείου
ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Πάτρας ἐκεῖ
μὲ τοὺς ἄλλους Πρατσικαίους ἐπρό-
κοψεν τόσον, ὥστε ὅταν ὁ Ὅθων ἐ-
πεσκέπτετο τὴν Πάτραν κατέλυεν
εἰς τὸ σπίτι του Σιδέρη. Δὲν ὑπῆρ-
χε τότε καταλληλότερον οἶκημα,
καὶ υἱὸς τοῦ Σιδέρη ἦτο ὁ Γιώρη
πού εἶχε ὑπάγει ἐθελοντὴς ἀξιωμα-
τικός τοῦ Μηχανικοῦ εἰς τὴν Ἐπα-
νάστασιν τῆς Κρήτης τῷ 1866. Ἐγὼ
αὐτοὺς δὲν τοὺς ἐπρόφτακα ἀλλ'
ἔξ ἀκοῆς μόνον τὰ γνωρίζω. Ἐγὼ
εἶμαι υἱὸς τοῦ Μαργαρίτη Πράτσι-
κου, υἱοῦ τοῦ Βασίλη, ὅστις ἦτο
υἱὸς τοῦ Κώστα Πράτσικου, καὶ ἁ-
δελφὸς τοῦ Νικόλα, τοῦ Σπύρου, τοῦ
Δημήτρη Πράτσικου, τῶν ἐπίσης ἐγ-
κατασταθέντων εἰς τὰς Πάτρας, ἐ-
πίσης ἐκεῖ ἀκμασάντων.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν μόνον τὸν Ἀν-
δρέα γνωρίζω πού εἶνε ἱατρὸς εἰς
τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἀφοῦ ἐτε-
λείωσα τῷ 1893 ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἐ-
πῆγα γιὰ τὸ καρβέλι εἰς τὴν Αἴγυ-
πτον. Ἐχὼ ἐργασθῇ εἰς τοῦ Γαλέτ-
τη τοῦ Ἰταλοῦ τὸ φαρμακεῖον ἐκεῖ
εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐξανανταμώ-

Εκκλησίες (Ρωμέϊκες) καὶ (Τούρκικο) Τζαμιὰ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 141)
καὶ χαμηλὴ ποὺ σκύβουν καὶ τὰ
παιδιά ἀκόμα νὰ μποῦν μέσα. Ὅ-
σοι δὲν ξέρουν θὰ λέν μέσα τους :

— Κύττα τί... μικροπρεπεῖς ἦταν
οἱ παλαιοί...

Ποῦ νὰ ξέρουν ὅτι τὶς ἔφκιαναν
ἔτσι τὶς πόρτες τῶν ἐκκλησιῶν τους
οἱ χριστιανοὶ γιὰ νὰ μὴν μπαίνουν
μὲ τ' ἄλογα καθάλα οἱ καταχτητὲς
ποὺ κύτταζαν νὰ ξευτελίζουν σὲ κά-
θε στιγμή τὸ ραγιαῖ - χριστιανό.

”Ὅχι μόνο τὶς πόρτες τῶν ἐκκλη-
σιῶν φκιάχναν στενὲς καὶ χαμηλές
ἀλλὰ καὶ τὶς πόρτες ἀπ' τὸν αὐλό-
γυρο τῆς ἐκκλησιᾶς.

Σὲ κάποια κηδεῖα πῆγα στὸ Γραμ-
μένο πρὶν πολλὰ χρόνια μὲ πολ-

θηκα μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ μετ'
ὀλίγον ὁ ἀγὼν τῆς ζωῆς μὲ ἔχει
στείλει εἰς τὴν καραντίνα τῆς Τζέν-
τας ἀνάμεσα εἰς τοὺς χολεροβλή-
τους χατζήδες καὶ κατόπιν ἐπὶ 30
ἔτη εἶχα φαρμακεῖον εἰς τὸ Λοῦξορ
καὶ μετὰ 36 ἔτη ἐξαναθυμήθηκα τὸ
πάτριον ἔδαφος.

Εἰς τὴν Κυρίαν σας χαιρετισμούς.

Νὰ μὲ ζητήσετε εἰς τὸ φαρμα-
κεῖον τοῦ Πανούση εἰς περίπτωσιν
ἐρχομοῦ σας.

Ὁ δικός σας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ

λοὺς ἄλλους ἀπ' τὰ Γιάννινα. Στὸ
προαύλιο τῆς ἐκκλησίας ρώτησα
τοὺς συναγμένους — ἀνάμεσά τους
καὶ τεχνικοὶ — γιατί ἔχει τόση μι-
κρὴ πόρτα ὁ αὐλότοιχος τῆς ἐκκλη-
σιᾶς.

”Ὅλοι δήλωσαν ἄγνοια καὶ θρῆ-
κα τὴν εὐκαιρίαν νὰ τοὺς ἐξηγήσω
ὅτι ὁ φανατισμὸς κι' ἡ μισαλλοδο-
ξία τῶν κατακτητῶν ἰσλιάμηδων ἀ-
νάγκαζε τοὺς χριστιανοὺς νὰ φκιά-
νουν... ταπεινὲς πόρτες στὶς ἐκκλη-
σιᾶς τους...

Δὲ γράφω περισσότερα γιὰ θρη-
σκευτικοὺς φανατισμοὺς καὶ μισαλ-
λοδοξίες γιατί τὰ λόγια μου θὰ γυ-
ρίσουν στὰ μούτρα μου...

Ντρέπομαι κάθε μέρα ποὺ δια-
βαίνω ἀπ' τὸ τζιαμί τῆς Καλοῦτσια-
νης καὶ βλέπω ἓνα τόπο ὅπου κά-
ποιοι ἀλλόθρησκοι προσκύναν τὸ
θεό τους καὶ ἀσκοῦσαν τὰ θρησκευ-
τικὰ - λατρευτικὰ τους καθήκοντα
τὸν κάναμε μανάβικα, ζαχαροπλα-
στεῖα, ἀποθήκες καὶ βιντεομάγαζα..

Γιάννινα 14.1.1987

Ἡπειρ. Ἀγών 15.1.87

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.:

Ἀπ' ὅ,τι θυμῆμαι, μέχρι τὸ 1940 του-
λάχιστον ἰσχύονταν στὸ Ἀργυροῦλαστρο με-
γάλη μουσουλμανικὴ οἰκογένεια κτηνοτρό-
φων μὲ χιλιάδες πρόβατα μὲ τὸ ὄνομα Κα-
λαντζή. Πολὺ πιθανὸν ὁ «κτητῶρ» τοῦ
Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Κουρέντων νὰ προ-
έρχεται ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν αὐτή.

Φιλολογικά καὶ Καλλιτεχνικά Πορτραῖτα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΛΕΦΑΣ

(Ζωγράφος - Ψηφιδογράφος 1927-1968)

ΤΗΣ ΜΑΙΡΗΣ Ι. ΛΙΟΛΙΟΥ

Η αξέχαστη μορφή του ζωγράφου και ψηφιδογράφου Ηπειρώτη Γιάννη Κολέφα έπαψε να βρίσκεται ανάμεσά μας. Ο θάνατός του άφησε κενό δυσαναπλήρωτο στη ζωγραφική και στην τέχνη του ψηφιδωτού. Ο Γιάννης Κολέφας έφυγε από τη ζωή την εποχή της μεγάλης ωριμότητάς του. Κι αυτό το φανερώνουν τα έργα που άφησε, τα οποία μαρτυρούν την ευγενική ψυχή του, τα πλούσια συναισθήματά του, την αγάπη του για τον άνθρωπο και για την πατρίδα του.

Ο Γιάννης Κολέφας γεννήθηκε το 1927 στο χωριό Σταυροστιάδι του Πωγωνίου. Έκανε γυμνασιακές σπουδές στην Αθήνα. Φοίτησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και πήρε το Δίπλωμα Ζωγραφικής το 1955. Επίσης πήρε και Δίπλωμα Θεωρητικών μαθημάτων στα Τεχνικά.

Πήρε δύο υποτροφίες, μια από την Ιταλική Κυβέρνηση το 1957 —58 για ένα έτος στη Φλωρεντία, όπου και φοίτησε στο Εργαστήρι Ζωγραφικής στην εκεί Ακαδημία Καλών Τεχνών κοντά στον καθηγητή PRIMO CONTI.

Το 1959 πήρε τη δεύτερη υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών της Αθήνας για τρία χρό-

νια, 1960—63 στη Ραβέννα της Ιταλίας, όπου έκανε μετεκπαίδευση για τα ψηφιδωτά. Στη Ραβέννα πήρε Δίπλωμα Ζωγράφου από την Ακαδημία Καλών Τεχνών Ραβέννας. Επίσης πήρε Δίπλωμα Ψηφιδωτών (Τεχνική και Αποκατάσταση) από την ίδια Ακαδημία καθώς και Δίπλωμα Θεωρητικών μαθημάτων (Ιστορία Τέχνης κλπ.).

Το 1958 πήρε το Β΄ Βραβείο στη Γκαλερί «Ζυγός» Α΄ Θερινό Σαλόνι.

Το 1959 πήρε έπαινο στο «Γυμνό Νυκτός» από την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών.

Ο Γιάννης Κολέφας έκανε πολλές ατομικές εκθέσεις και συμμετείχε σε πάρα πολλές εκθέσεις ομαδικές στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις της Ελλάδος.

Το 1959 έλαβε μέρος στην 1η Μπιενάλε Νέων Ζωγράφων στο Παρίσι και την ίδια χρονιά επίσης συμμετείχε στην 3η Μπιενάλε Ζωγραφικής στην Αλεξάνδρεια από την οποία πήρε το Β΄ Βραβείο.

Από το 1964 μέχρι το 1973 αναλαμβάνει από το Υπουργείο Πολιτισμού τη συντήρηση και αποκατάσταση όλων των ψηφιδωτών μνημείων της Ελλάδος καθώς και των Ιεροσολύμων που ανήκουν στην ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία.

Τα έτη 1974—1986 διδάσκει την τέχνη του ψηφιδωτού στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών ως καθηγήτριάς.

Μετά τον καταστρεπτικό σεισμό της Θεσσαλονίκης αναλαμβάνει την αποκατάσταση του Αγίου Γεωργίου «Ροτόντα» και της Αγίας Σοφίας.

Ο Γιάννης Κολέφας έλαβε μέρος και σε πολλές αποστολές στο εξωτερικό. Έδωσε πολλές διαλέξεις και δίδαξε στο Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών καθώς και στο Ιωνικό Κέντρο Χίου.

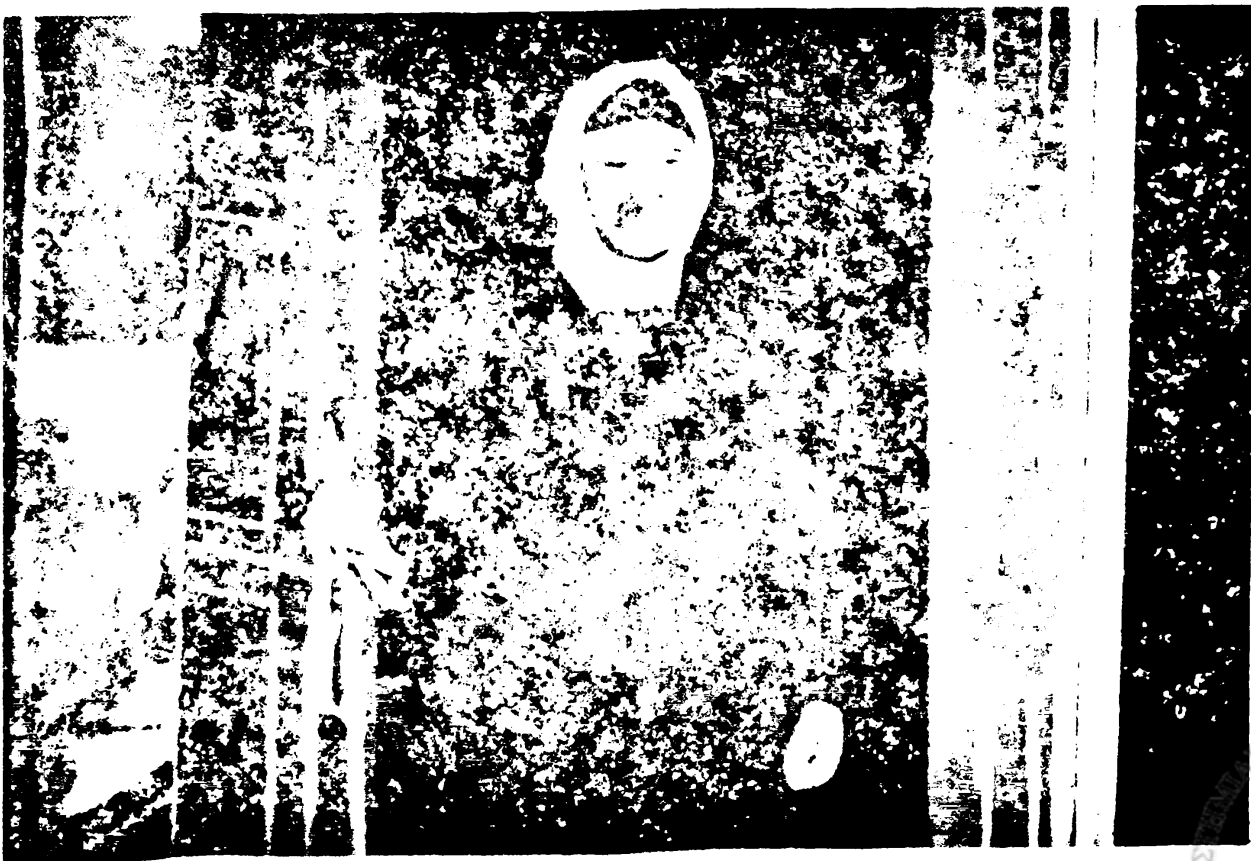
Έργα του Γιάννη Κολέφα υπάρχουν σε πολλές ιδιωτικές συλλογές του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Τα έργα που άφησε στο Εργαστήρι του φανερώνουν την αγάπη του στη ζωγραφική και στο ψηφιδωτό. Τα περισσότερα έργα του είναι αφιερωμένα στην Ήπειρο, στο

Πωγώνι, στην ιδιαίτερη πατρίδα του το Σταυροσκιάδι. Δύσκολα λησμονείς του «Δυό Μετσοβίτες», «τη Θειάκω» στην πόρτα της στο Σταυροσκιάδι, τις «Ηπειρώτισσες» σε ψηφιδωτό που χορεύουν και τόσα άλλα.

Στο Εργαστήρι του δουλεύει τώρα η σύντροφος της ζωής του Κάτια Κολέφα που ήταν μαθήτριά του και ειδικευμένη στη ζωγραφική και ιδιαίτερα στη τέχνη, συντήρηση και αποκατάσταση του ψηφιδωτού. Η Κάτια Κολέφα διδάσκει στο Εργαστήρι στις μαθήτριάς της ψηφιδωτό. Συνεχίζει το έργο του Γιάννη Κολέφα.

Ο Γιάννης Κολέφας ήταν από τους μοναδικούς στην τέχνη του ψηφιδωτού. Η χαμογελαστή μορφή του ξαναζωντανεύει μέσα στο Εργαστήρι του με τη παρουσία των έργων του.

Γιάννη Κολέφα: Η Θειάκω η Πωγωνίσια στην πόρτα.

Γιάννη Κολέφα: Ψηφιδωτό. Παναγία δεομένη στον "Αγιο
Γεώργιο 'Ιωαννίνων

Γιάννη Κολέφα: Ψηφιδωτό. "Αγιος Γεώργιος ό Νεομάρτυς
έξ 'Ιωαννίνων στην όμώνυμη έκκλησία

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

Κώστας Χορροβίτης ἢ Λαγουμιτζίης: Μιὰ ἄκαιρη μετονομασία

Κάποιοι ἀνιστόρητοι γραφιάδες θέλησαν ν' ἀλλάξουν τὸ ὄνομα δρόμου μεταξὺ Ἀθηνῶν - Καλλιθέας ἐπονομαζομένου πρὸς τιμὴ τοῦ Κώστα Λαγουμιτζῆ ἀγωνιστῆ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 γιὰ νὰ τιμῇσουν τὴ μνήμη τοῦ Σάκη Καράγιωργα.

Χωρὶς ν' ἀμφισβητηθεῖ ἡ πρόθεση γιὰ τὴ μετονομασία θὰ θέλαμε νὰ ὑπενθυμίσουμε τὸ βάρος τῆς ἀξίας τοῦ ἀπὸ Λέκκη ἢ Χόρροβο Βορ. Ἡπίου Κώστα Λαγουμιτζῆ (Ὑποναυποῦ). Τὸ σημαντικὸν βάρος τοῦ Λαγουμιτζῆ ἔδινε σὲ χρυσάφι ὁ Κιουταχῆς γιὰ νὰ τὸν ἐξαγοράσει.

Ἀγωνίστηκε στὰ δύο ἱερὰ κέντρα τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν Ἀκρόπολη καὶ τὸ Μεσολόγγι.

Νὰ τί γράφει ὁ Μακρυγιάννης (βλέπε Β' τόμος τῶν Ἀπομνημονευμάτων του) :

«Ἦταν μὲ μένα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μὲ τὸν Κώστα Λαγουμιτζῆ καὶ χωρὶς ν' ἀγωνιζόμεστε ἡμεῖς τὸ Κάστρο θὰ κινδύνευε καὶ θὰ παραδινόταν πρὸ καιροῦ» ὅταν κολλήσαμε εἰς τὸ Κάστρο δηλ. τὴν Ἀκρόπολη βαστούσαμε καὶ τὸ μαχαλᾶ τῆς Πλάκας καὶ τὴν ἀρδανίτικη πόρτα (=μὴ ἀπὸ τίς ἐξ πύλες τοῦ τείχους πρὸ περιέβαλε τὴν πόλη καὶ τὴν Ἀκρόπολη. ὁρισκόταν κοντὰ στὸ Διονυσιακὸ θέατρο (συν. Μακρυγιάννη, ἔπου ἔμεναν τότε γεωργοὶ

♦ Γράφουμε καὶ μᾶς γράφουν

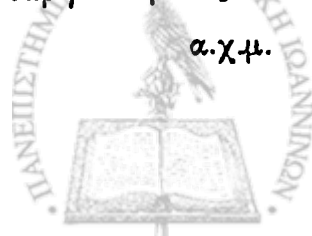
♦ Στέλλουμε καὶ μᾶς στέλνουν

καὶ ζευγίτες). Ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ Κάστρο εἰς τὰ σπύτια ἦταν μιὰ ἐκκλησίᾳ καὶ τῆς ἔδωσε λαγούμι ὁ ἀθάνατος περίφημος Κώστας Λαγουμιτζῆς γενναῖος καὶ τόμος πατριώτης· καὶ μὲ τὴν τέχνη του καὶ τὸ νουφέκι του ὡς λιοντάρι πολέμαγε διὰ τὴν πατρίδα. Ἡμαστέ μαζὶ καὶ ἀγωνιζόμεστε ὡς ἀδελφοὶ νύχτα καὶ ἡμέρα. Καὶ δουλεύαμεν μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀγαθοὺς Ἀθηναίους καὶ φτειάχναμε τὰ λαγούμια καὶ εἴμαστέ ὅλοι πάντα ἀγαπημένοι καὶ ἠγνωμένοι. Εἰς τὸ Μεσολόγγι καὶ παντοῦ αὐτὸς ὁ γενναῖος ἄντρας θάματα ἔχει κάμει. Πατρίδα τοῦ χρωστᾷ πολλὰ αὐτενῶς τοῦ ἀγωνιστῆ. Θησαυροὺς τοῦ δίνει ὁ Κιτάγιας νὰ γυρίσει, διὰ Σένα Πατρίδα ὅλα τὰ καταφρονάσει...».

Ἀλλὰ ἡ Πατρίδα στὴν ὁποίαν ἀναφέρονται τὰ χρυσὰ ἔπη τοῦ Μακρυγιάννη, ἐκπροσωπεῖται σήμερα ἀπὸ κάποιον ἀνιστόρητο γραφιᾶ, πρὸς ἃν δὲν ὑπῆρχαν αὐτοὶ οἱ ἥρωες, κι αὐτὸς καὶ μεῖς μαζὶ του θὰ πλέναμε ἀκόμα τά... κανενὸς Μπέη ἢ Ἀγᾶ στὸν ἔρημο τόπο μας.

Λές καὶ χάθηκαν μυριάδες ἀχρηστὰ καὶ γριφώδη ὀνόματα Ἀθηναϊκῶν δρόμων ν' ἀλλάξουν. Ἐλπίδα εἶναι ἡ ἀντίσταση τῆς συνηθείας κατὰ τῆς ἡλιθίας μετονομασίας. Ἔτσι ἡ ὁδὸς Φραγκλῆνου Ρουσόελεθ θὰ μείνει Ἀκαδημίας, ἡ Τσῶρτσιλ Σταδίου, ἡ Παναγ. Τσαλδάρη Πειραιῶς κλπ.

α.χ.μ.

Μορδοχαῖος Φριζῆς

Ἀθήνα, 23.2.1987

Ἀγαπητέ μου κ. Μαυρόπουλε.

Σὰς εὐχαριστῶ θερμότατα γιὰ τὴ φιλόφρονα καὶ τιμητικὴ γιὰ μένα προσφορὰ τοῦ μηνιαίου δελτίου τῆς «Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας» καὶ σὰς συγχαίρω «ἐκ θαθέων» γιὰ τὴν πληρότητα τοῦ περιεχομένου τῶν δημοσιευομένων σ' αὐτὴν ἄρθρων, μελετῶν, διηγήσεων κλπ.

Ἐπειδὴ εἶχα τὴν τὴν τύχη νὰ ὑπηρετήσω, ὡς στρατιώτης, στὰ Γιάννινα ἀπὸ τὸν Αὐγούστο ἕως τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1939 καὶ κατόπιν νὰ συμμετάσχω στὸν πόλεμο τοῦ 1940—41, συνδέθηκα στενά, ἀλλὰ καὶ συναίσθηματικά, μὲ τὴν εὐαγγέριον Ἑπειρὸν καὶ παρακολουθῶ μὲ ζωηρὸ ἐνδιαφέρον τίς σχετικὲς περιγραφὰς τῶν διαφορῶν πολεμικῶν ἐπεισοδίων καὶ γεγονότων τῆς ἐποποιίας τοῦ 40—41 καὶ τίς ἐκτιθεμέναις προσωπικὲς ἀπόψεις καὶ ἐκτιμήσεις τῶν μετασχόντων στὶς πρῶτες ἐπιχειρήσεις στρατιωτικῶν ἡγετῶν. Ἔως τώρα ὅμως δὲν εἶδα νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὸν ἡρωϊκὸ θάνατο ἐνὸς γενναίου Ταγματάρχου, τοῦ Μολδοχαίου Φριζῆ, πού, ὅπως ἔμαθα ἀργότερα, σκοτώθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πρώτων μαχῶν στὰ σύνορά μας.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴ θὰ ἤθελα νὰ παρακαλέσω τοὺς αὐτόπτες συμπολεμιστὲς του νὰ ἔδιναν μιὰ λεπτομερῆ περιγραφὴ τοῦ θανάτου του, γιὰ νὰ γίνῃ γνωστὸς στὸ εὐρύτερο κοινὸ ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ ἡ αὐτοθυσία, μὲ τὴν ὁποία ἀντιμετώπισε τὸν ἐχθρὸ ὁ ἀτρόμητος ἐκείνος στρατιώτης!

Μὲ θαυμάτιον ἐκτίμησιν

ΙΩ. Α. ΚΟΥΣΚΟΥΝΑΣ

Ἐπίτιμ. Ἑκπαιδευτικὸς Σύμβουλος

Τὸ χωριὸ τοῦ Καραϊσκάκη

Στο Δελτίο τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας (τ. 120 Σ) ἐρίου 1986 σελ. 322) δημοσιεύτηκε φωτογραφία τοῦ Κώστα Μπαλάφα με τὴ σύντομη ἐπεξηγήσιν (λεξάντα): Το Μοναστήρι τοῦ Αγίου Γεωργίου στο Μαυρομάτι τῆς Καρδίτσας, ὅπου, κατὰ τὴν παράδοση, γεννήθηκε ὁ Στρατάρχης τῆς Ρούμελης Γεώργιος Καραϊσκάκης.

Αὐτὴ εἶναι βέβαια μιὰ ἀπόψη, πού ἔχει προβληθεῖ πολὺ τὸν τελευταῖο καιρὸ. Καὶ τὴν υποστηρίζει — δὲν μπορῶ νὰ μὴν το πω — καὶ ὁ Δημήτρης Φωτιάδης στὸ ἔργο του ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ.

Εγὼ ὅμως θεωρῶ χρέος μου νὰ παρουσιάσω μιαν ἄλλη τὴν ἀληθινὴ κατὰ τὴ γνώμην μου.

Σύμφωνα μ' αὐτὴ ὁ Καραϊσκάκης καταγόταν ἀπ' τὸ χωριὸ Σκουληκαριά τῆς Ἀρτας, μιὰ κ' ἦταν γιὸς τῆς μάνας του (τῆς καλογριάς), πού γεννήθηκε, μεγάλωσε καὶ ἐξῆσε στὴ Σκουληκαριά. Ὅσο γιὰ τὸν πατέρα του μόνον ἀνθαίρετες εἰκασίες υπάρχουν, ὅτι ἦταν, τάχα, ὁ σπλαρχηγὸς τοῦ Βάλτου Δημήτρης Καραϊσκάς. Κάτι πού ὁ ἴδιος ὁ Καραϊσκάκης το ἀπέκλειε, σ' ὅλη τὴν υπερήφανη καὶ πολυτάραχη ζωὴ του, με τὴ γνωστὴ του δήλωση, πού τὴν ἔκανε ὅπου καὶ ὅταν, κατὰ τὴ γνώμην του, χρειαζόταν: Εγὼ εἶμαι μούλος (ἀπὸ ἀγνωστο πατέρα).

Στὴν πλάκα τοῦ τάφου ἦταν γραμμένο, κάτω ἀπ' τὸ ὄνομά του: Ἐκ Σκουληκαριάς Ἀρτῆς. Κάποτε ὅμως — ὅχι πολὺ παλιά — ἐνὰ σκαπτικὸ μηχανήμα, πού διαμόρφωνε ἐκεῖ τὸ χώρο, παρέσυρε καὶ ἐξαφάνισε αὐτὴ τὴν πλάκα. Τυχαίως καὶ ἀπὸ ἀπροσεξία τοῦ οδηγού! Ἀπὸ τότε μάθαμε πὺς ὁ Γεώργιος Καραϊσκάκης γεννήθηκε στὸ Μαυρομάτι τῆς Καρδίτσας.

Και για να μην έχουμε καμιά αμφιβολία, αλλά ούτε κι αντίρρηση, καθιερώθηκαν και ειδικές γιορτές, τα Καραϊσκάκεια, που γίνονται σε τακτό χρόνο, μ' επισημότητα, στην Καρδίτσα.

Έτσι ο γιός της Σκουληκαρίτισσας καλογριάς κι ηρωικός Στρατάρχης της Ρούμελης, πολιτογραφήθηκε Θεσσαλός, μετά τόσα χρόνια απ' τον άδικο θάνατό του. Χωρίς βέβαια να το θελήσει ο ίδιος. Γιατί αυτός ήταν πάντοτε με την αλήθεια. Αξεχώριστη απ' τη λεβεντιά και την παλληκαριά που τόσο τον διέκριναν. Και τόσο φιλόγισζαν την αδάμαστη ψυχή του· λάμπρυναν το νού του και δυνάμωναν ακατανίκητα, σ' όλους τους κινδύνους, το μικρό κι αρρωστιάρικο κορμί του.

Με τημμή
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΤΣΑΟΥΣΗΣ

ΠΟΛΥΕΔΡΙΚΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 159)
σου — τα σταθμά και τα μέτρα». Το μεγαλύτερο κυριαρχεί στη συνθετική της παρουσίαση.

Ακόμη διψά για ειρήνη. «Κι όλο συνεδριάζουν τα Πραιτώρια. — Αναταράζονται, βοούν, όλα τα κράτη... και νίπτουνε τας χείρας οι Πιλάτοι. — Όλοι έναν θρίαμβο ετοιμάζουν — που τ' όνομά του «θάναντος» καλείται». Δεν ξεχνά τα Γιάννινα, τη Ζωσιμαία, τον Άγιο μας, τον Τσιάκο, το Μουσελίμη, την Κύπρο. «Και τόσο μαύρο χρώμα του καημού — δεν τώχει καμιά νύχτα» λέγει για τη Μεγαλόνησο.

Δυναμική, αγέραστη, τραγουδάει τις ομορφιές μένοντας μια γνήσια ποιήτρια κι ένας Άνθρωπος σωστός. Ποιοτική η παραγωγή πάντα

Με τὰ βαπόρια τοῦ Χατζη - Νταούτη

Ο χαριέστατος φίλος Παπὸς κ. Στέφανος Χρηστίδης μᾶς γράφει ἀπὸ τῆ Φιλαδέλφεια τῶν ΗΠΑ ἐπικλείοντας καὶ τὸ φάκελλο δικῆς μας ἐπιστολῆς, ἀπ' ὅπου φαίνεται ὅτι ἡ ἐπίδοσή της στὴν παραλήπτη ἔγινε μετὰ... 40 μέρες.

Δὲν ξέρουμε ἀν αὐτὸ ὀφείλεται στὰ δικά μας ΕΛΤΑ ἢ τὰ Ἀμερικάνικα... ΕΛΤΑ. Ψύλλους σὲ ἄχυρα ψάχνουμε. Εἶναι παρήγορο ὅμως, ποὺ ἡ διαβίωσή τῶν ἐπιστολῶν γίνεται σὲ ταχύτατο χρονικὸ διάστημα, ἀν σκεφτοῦμε ὅτι: στὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα τὰ βαπόρια τῆς ναυτιλιακῆς Ἐταιρείας Χατζῆ - Νταούτη ἐφεύγαν ἀπὸ τὴ Σμύρνη κι ἔφταναν στὴν Ἀμερική μετὰ... ὀκτὼ μῆνες! α.χ.μ.

της Χρυσάνθης Ζιτσαίας. Ὁριμη και εκλεκτική και στον ἔμμετρο και τον πεζό λόγο. 34 τα βιβλία της. Ὁγκος προσφοράς της διακεκριμένης και σεβαστῆς προσωπικότητας, με θέση ἐξέχουσα στα Ἡπειρωτικά και Ἑλληνικά Γράμματα.

Περπατεῖ πάνω στην εἰμαρμένη με τα περήφανα θήματα της προσφοράς. Και δίνει. «Ὅ,τι προφτάσω ἀκόμα ἀπὸ τῆς μέρας. — Κι ὅ,τι δώσω. — Μια ἀνάσα ἀπ' το καινούργιο φως, — σε φευγαλέας στιγμῆς την ἐμπνοή». «Μια νότα ἀπὸ τῆς λύρας την παλιά. — Ἀλλὰ δὲν ἔχω. Στάλα δροσιάς σε φύλλο». Το ἄρωμα τῆς ψυχῆς τῆς πάντα καλὸδεχτο, σαν αἰσθητικὸ κέρασμα. Και τελειώνουμε με ιδιόμελα την προσευχή της. «Κι ὁ ἄνθρωπος ἐκστατικὸς και μόνος — μες στον ἀπέραντο συμπαντικὸ Ναό — τῆς Τοῦ Θεοῦ Σοφίας».

Η ποιότητα επιβραβεύεται

... γιατί πιστεύουμε ότι η προτίμηση του κοινού πάνω από μισό αιώνα στα προϊόντα MISKO, είναι η καλύτερη επιβράβευση.

Ωστόσο έρχεται σαν επιβεβαίωση και το γεγονός ότι στα τελευταία 5 χρόνια κερδίσαμε 4 ακόμα Διεθνή Βραβεία.

Τα βραβεία αυτά καταξιώνουν την προσπάθεια της MISKO να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα όχι μόνο στο Εσωτερικό, αλλά και στο Εξωτερικό

Τώρα η MISKO έχει συνολικά 54 Διεθνή Βραβεία σε 58 χρόνια.

Τα συμπεράσματα βγαίνουν μόνα τους.

MISKO
ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΛΑΜΠΑ ΑΛΦΑ

22 χρόνια το βιβλιοπωλείο μας, (Ασκληπιού 3) στην Αθήνα, εξυπηρετεί το αναγνωστικό κοινό με συνέπεια και με την πάντοτε ενημερωμένη βιβλιοθήκη του - στη λογοτεχνία, στην ποίηση, στο θέατρο· στα βιβλία Τέχνης, στην φιλοσοφία, στην ιστορία και σε πολλά άλλα θέματα.

Στα Γιάννινα πάλι (Βλαχλείδη 8), 3 χρόνια τώρα, λειτουργεί το βιβλιοπωλείο μας - κόσμημα για την πόλη θα μπορούσαμε να πούμε - και εξυπηρετεί με την ίδια ευσυνειδησία και ευγένεια το μεγάλο κοινό που μας αγκάλιασε και μας προτίμησε για την εξυπηρέτησή του.

Στη «ΔΩΔΩΝΗ» έχει γίνει παράδοση πια, η πλούσια και πάντοτε ενημερωμένη συλλογή των καλών εκδόσεων.

Να θυμάστε πάντοτε ότι η «ΔΩΔΩΝΗ» εξυπηρετεί.

